

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 32D/15/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 9621200100
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 03. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Matulník
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:9621200100.1

Rozhodnutie

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v disciplinárnom senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. (sudca spravodajca), sudcov JUDr. Anity Filovej a JUDr. Mariána Fečíka a prísediacich sudcov JUDr. Zdenky Benčíkovej a JUDr. Zuzany Čížovej, v disciplinárnej veci vedenej proti JUDr. Z. R., K. Š. R. K., v konaní o návrhu predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky a predsedu Špecializovaného trestného súdu na začatie disciplinárneho konania pre závažné disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 1 písm. a) a b) a § 116 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov podanému dňa 20. októbra 2020, na ústnom pojednávaní dňa 8. marca 2023 takto

rozhodol:

JUDr. Z. R., narodený XX. M. XXXX, K. Š. R. K., sa podľa § 34 ods. 1 zákona č. 432/2021 Z.z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok)

u z n á v a v i n n ý m , ž e

ako sudca pre prípravné konanie v trestnej veci sp.zn. 4Tp/14/2020 vedenej proti obvinenému Ing. S. E. a spol., pri rozhodovaní o návrhu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR, sp. zn. VII/3 Gv 106/19/1000-313 zo dňa 4. júla 2020 na vzatie do väzby obvinených Ing. S. E. a Ing. H. C. porušil povinnosť oznámiť svoju zaujatosť podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s § 31 ods. 1 Trestného poriadku

t e d a

zavinene porušil povinnosti sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov podľa § 30 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov a povinnosti sudcu dbať svojim správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná podľa § 30 ods. 2 písm. e) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

č í m s p á c h a l

závažné disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 2 písm. b) v spojení s § 116 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

za to sa mu ukladá:

podľa § 117 ods. 3 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov, disciplinárne opatrenie - zníženie funkčného platu o 50% na obdobie šiestich mesiacov.

Podľa § 38 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku je JUDr. Z. R. povinný nahradiť štátu trovy disciplinárneho konania vo výške 120,- Eur, do 30 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

o d ô v o d n e n i e :

I.

Disciplinárny návrh

1. Návrhom zo dňa 20. októbra 2020, ktorý bol disciplinárnemu senátu doručený toho istého dňa (ďalej len „disciplinárny návrh“), sa predseda Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „predseda Súdnej rady“) a predseda Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „predseda ŠTS“; predseda Súdnej rady a predseda ŠTS ďalej taktiež spoločne ako „disciplinárni navrhovatelia“ a jednotlivito ako „disciplinárny navrhovateľ“) domáhali rozhodnutia, ktorým by disciplinárny senát uznal sudcu Š. R. K. (ďalej taktiež „Š.“) JUDr. Z. R. (ďalej len „disciplinárne obvinený“) vinného zo spáchania závažného disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 písm. a), písm. b) a ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 385/2000 Z. z.“).

2. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) začal vykonávať svoju činnosť odo dňa 1. augusta 2021 (§ 101e ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Dňa 1. decembra 2021 nadobudol účinnosť zákon č. 432/2021 Z. z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) (ďalej len „disciplinárny súdny poriadok“ alebo „DSP“), na základe ktorého (§ 3 DSP), o disciplinárnej zodpovednosti sudcov, prokurátorov, súdnych exekútorov a notárov rozhoduje a disciplinárne opatrenia ukladá Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v disciplinárnych senátoch. Disciplinárna vec disciplinárne stíhaného sudcu bola pôvodne predložená Disciplinárnemu senátu Súdnej rady Slovenskej republiky a bola jej pridelená sp. zn. 6 Ds/4/2020. Po nadobudnutí účinnosti disciplinárneho súdneho poriadku bola disciplinárna vec náhodným výberom pridelená disciplinárnemu senátu 32 D najvyššieho správneho súdu, ktorý o nej koná pod spisovou značkou 32D/15/2021.

3. Disciplinárni navrhovatelia svoj návrh skutkovo vymedzili tak, že disciplinárne obvinený mal zavinene nesplniť povinnosť sudcu a dopustiť sa správania, ktoré vzbudzuje oprávnené pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti sudcu pri rozhodovaní a pochybnosti o nezaujatosti sudcu voči účastníkom konania, čím mal konať v rozpore so základnými povinnosťami sudcu stanovenými v § 30 ods. 1, ods. 2 písm. e), g) zákona č. 385/2000 Z. z. tým, že: „v trestnej veci Š. R. K. sp. zn. 4Tp/14/2020 vedenej pre pokračovací obzvlášť závažný zločin legalizácie príjmu z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 4 písm. a) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona obvinených Ing. H. C. a Ing. S. E. pri rozhodovaní o návrhu prokurátora ÚŠP GP SR sp. zn. VII/3 Gv 106/19/1000-313 na vzatie uvedených osôb do väzby dňa 5. júla 2020 ako sudcu pre prípravné konanie okrem iného rozhodol o nevzatí obvineného Ing. H. C. do väzby, a to za situácie, kedy nevyužil v konečnom dôsledku zákonom stanovenú povinnosť uvedenú v § 31 ods. 1 a § 32 ods. 1 Trestného poriadku a stranám v konaní neoznámil svoju zaujatosť vo veci kvôli pomeru k veci, hoci z predloženého spisového materiálu mu bola známa výpoveď obvineného Ing. Z. E., PhD. zo dňa 05.05.2020 v ním prejednávanej veci v prípravnom konaní vedenej pod ČVS: PPZ-349/NKA-Ba3-2019 a svoj v konečnom dôsledku vyslovený názor o nepreukázaní dôvodnosti podozrenia ako základného materiálneho dôvodu väzby u Ing. H. C. opieral o nedôveryhodnosť tohto obvineného, ktorý je osobou inak spolupracujúcou s orgánmi činnými v trestnom konaní v zmysle uznania svojej viny a tiež obvineným vypovedajúcim o podozreniach voči ďalším osobám vrátane osoby advokáta JUDr. A. O., ktorého Ing. Z. E. spomína ako osobu „majúcu styky v prostredí polície, prokuratúry a súdov“ a ktorá podľa vyjadrenia tohto obvineného „v projekte s názvom Altmayer lobovala za jeho opravu s odôvodnením, že je to záujem pána R., ktorý má dobré vzťahy s pánom O. ...“, pričom JUDr. Z. R., ktorý je inak spolu s manželkou vlastníkom penziónu Altmayer a otcom JUDr. H. R. ako jedinej spoločníčky obchodnej spoločnosti Altmayer s.r.o. a ktorý sa s JUDr. A. O. mal v sídle jeho advokátskej kancelárie v C. H. V. Č. Č. XX stretávať od roku 2017 zhruba dvakrát do mesiaca, v ďalšom priebehu šetrenia veci, pokiaľ ide o kontakty s JUDr. A. O., spočiatku tieto styky opisuje ako styky občasné, dlhšiu dobu netrvajúce a prebiehajúce výhradne v rámci poľovníckeho prostredia, čo potvrdzuje aj v rámci výpovede svedka vo vyššie uvedenej veci prípravného konania dňa 21.07.2020, neskôr však pripúšťa bližšie nešpecifikovanú vyššiu intenzitu týchto stykov vrátane návštev

jeho advokátskej kancelárie nie viackrát ako „dva - tri krát“ a pripustil i kontakt z dôvodu dokončenia koncipientskej praxe jeho dcéry JUDr. H. R. v kancelárii JUDr. A. O., ...“. Disciplinárni navrhovatelia navrhli, aby disciplinárny senát uložil disciplinárne obvinenému disciplinárne opatrenie podľa § 117 ods. 3 písm. a) zákona č. 385/2000 Z.z. a to preloženie sudcu na súd nižšieho stupňa.

4. Disciplinárni navrhovatelia svoj návrh v podstatnom odôvodnili nasledovnými skutočnosťami: (i) disciplinárne obvinený, ako sudca pre prípravné konanie, rozhodol vo veci vedenej na Š. pod sp. zn. 4Tp/14/2020 uznesením zo dňa 5. júla 2020 o návrhu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. VII/3 Gv 106/19/1000-313 zo dňa 4. júla 2020 na vzatie do väzby obvinených Ing. S. E. a Ing. H. C. tak, že Ing. S. E. vzal do väzby a Ing. H. C. do väzby nevezal; (ii) v rámci odôvodnenia tohto uznesenia vo vzťahu k Ing. H. C. disciplinárne obvinený dospel k záveru, „že z doposiaľ vykonaného dokazovania nebol produkovaný žiaden dôkaz svedčiaci o tom, že by obvinený Ing. C. mal legalizovať príjmy z trestnej činnosti páchanej obvineným Ing. S.“, pričom mu (disciplinárne obvinenému) mala byť známa výpoveď Ing. Z. E., PhD. (ďalej len „Ing. E.“) z 5. mája 2020, ktorú výpoveď mal disciplinárne obvinený vyhodnotiť tak, že „... najmä s poukazom na to, že ide o tzv. kajúcnika, je nedostatočná na konštatovanie materiálneho dôvodu väzby spočívajúceho vo vyslovení dôvodnosti podozrenia.“; (iii) disciplinárni navrhovatelia ďalej uviedli, že disciplinárne obvinený „... sa ani v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia, ani v rámci vykonaného úkonu nijak nezmiňuje o tom, že v konečnom dôsledku pre neho nedôveryhodný Ing. Z. E. mal spomenúť aj jeho meno v rámci svojej výpovede, a to v súvislosti s JUDr. A. O. ...“; (iv) Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 3Tost/30/2020 z 9. júla 2020 zrušil uznesenie sp. zn. 4Tp/14/2020 z 5. júla 2020 v časti týkajúcej sa vzatia Ing. H. C. do väzby a tohto do väzby vzal dôvodiť, že pri „... rozhodovaní o vzatí obvineného do väzby sa nevyžaduje taká vysoká úroveň usvedčujúceho dôkazného stavu ako pri rozhodovaní o vine a treste ...“; (v) disciplinárni navrhovatelia za významnú označili intenzitu kontaktov disciplinárne obvineného s JUDr. A. O. (ďalej len „JUDr. O.“) pričom poukázali na časť výpovede Ing. E. z 5. mája 2020, v rámci ktorej Ing. E. uviedol nasledovné: „Popri viacerých príležitostiach sa E. odvolával, že má vplyv na políciu. Boli prípady, keď E. B. O. riešili projekty, ktoré mne tvrdili, že sa týkajú ľudí blízkych polícii. Nepamätám si teraz z hlavy názvy tých projektov, ale pamätám si konkrétne jeden prípad, že pán O. v projekte s názvom Altmayer loboval za jeho opravu s odôvodnením, že je to záujem pána R., ktorý má dobré vzťahy s pánom O.. Jedná sa o sudcu R.. To mi povedal pán O.. V tomto projekte išlo o to, že projekt bol finančne nakontrahovaný, no zistilo sa, že nemal byť nakontrahovaný a bolo ho potrebné dofinancovať s tým, že pán O. chodil za mnou a potom aj za pánom E.. Nie som si istý, že aj R. bol aj za pánom Kožuchom osobne. Toto mi mal povedať pán Kožuch, aspoň takto si to pamätám. Nakoniec sa zistilo, že sa problémy v projekte netýkali hodnotenia. Bol to starý projekt a skôr sa hľadalo, že ako to vyriešiť. Tento projekt bol schválený ešte za pána S., kedy bol výkonným riaditeľom PPA a za E. sa zistilo, že projekt nemal byť nakontrahovaný. V tejto súvislosti som loboval u pána E., no on mi povedal, že už bol za ním aj pán O. a že on už loboval v tejto veci.“; (vi) označiac kvalitu a intenzitu vzťahov medzi disciplinárne obvineným a JUDr. O. za dôležitý faktor pre orgány činné v trestnom konaní, poukázali disciplinárni navrhovatelia na vyjadrenia disciplinárne obvineného týkajúce sa vzťahu k JUDr. O., konkrétne na: (a) vyjadrenie z 21. júla 2020, kde v rámci svojej výpovede mal disciplinárne obvinený (ako svedok) uviesť, že JUDr. O. pozná „... z prostredia Svätohuberských dní, v kontakte nie sme už dlhšiu dobu...“; (b) vyjadrenie z 10. augusta 2020, kde v rámci svojej výpovede pred komisiou zriadenou uznesením Súdnej rady Slovenskej republiky č. 180/2019 z 30. septembra 2019 disciplinárne obvinený uviedol, že sa s JUDr. O. stretol pričom (podľa disciplinárneho návrhu) mal uviesť, že „Nevie, kde má advokátsku kanceláriu, na akom sídle, bol s ním, ale nevie kedy to bolo, otázkou je, čo je dlhší čas. Nepamätá si presne.“; (c) odpovede disciplinárne obvineného v rámci jeho výsluchu vykonaného predsedom ŠTS dňa 28. septembra 2020, keď disciplinárne obvinený mal o. i. uviesť, že JUDr. O. navštívil aj v sídle jeho advokátskej kancelárie z dôvodu prípadného zamestnania dcéry disciplinárne obvineného v advokátskej kancelárii JUDr. O.; na otázku predsedu ŠTS prečo túto skutočnosť disciplinárne obvinený neuviedol skôr mal tento odpovedať, že „No asi som na to nebol dotazovaný, keby som bol, tak by som povedal.“.

5. Vychádzajúc zo skutočností uvedených v predchádzajúcom bode disciplinárni navrhovatelia (po kratšom opise a interpretácii inštítutu námietky zaujatosti a vylúčenia sudcu) uzavreli, že vzťahy disciplinárne obvineného s JUDr. O. možno označiť za kritické, pričom skonštatovali, že „Informácia, že existuje osoba, ktorá popisuje problematické aktivity JUDr. A. O. a ktorá popisuje aj jeho nadštandardné vzťahy so sudcom rozhodujúcim vec (a jej vierohodnosť je potom práve týmto sudcom výrazným spôsobom spochybnená), nie je vyhodnotená ako informácia znemožňujúca konať, je podľa názoru tento

návrh podávajúcich subjektov informáciou závažnou do takej miery, že sudcu mala primäť k rozhodnutiu o tom, že sa z predmetnej veci vylúči.“. Nad tento rámec ďalej zdôraznili, že „Akosi pridanou hodnotou posilňujúcou podozrenie voči neetickému správaniu sa sudcu je potom i spôsob jeho vysvetlenia vzťahov s JUDr. A. O.. Primerane zjednodušene, ale naozaj výstižne uvedené, ak by tento vzťah „bol v pohode“, jednoducho ho priznám už na začiatku a nebudem „zatĺkať“ spôsobom, ktorý naozaj nevzbudzuje mnoho dôvery. Je naozaj mnoho dôvodov sa domnievať, že tento vzťah bol oveľa intenzívnejší, než ho pripúšťa sudca R..“. V závere disciplinárneho návrhu navrhovateľa skonštatovali, že v prípade preukázania objektívnej stránky konania ako je táto formulovaná v skutkovej vete podľa názoru navrhovateľov z dôvodov, ktoré sú rozvedené v disciplinárnom návrhu, potom boli naplnené všetky zákonné znaky disciplinárnych previnení uvedených v disciplinárnom návrhu.

II.

Vyjadrenia disciplinárne obvineného a disciplinárnych navrhovateľov

6. Upovedomenie o začatí disciplinárneho konania bolo disciplinárne obvinenému doručené spolu s disciplinárnym návrhom dňa 23. októbra 2020. Disciplinárne obvinený doručil disciplinárnemu senátu dňa 23. novembra 2020 podanie datované tým istým dňom označené ako „Stanovisko k návrhu na začatie disciplinárneho konania“ (ďalej len „prvé vyjadrenie“). Disciplinárne obvinený v prvom vyjadrení v podstatnom namietal najmä: (i) nekompletnosť disciplinárneho návrhu tvrdiac, že (a) z disciplinárneho návrhu nemožno dôvodiť včasnosť jeho podania, čo je obligatórnou náležitosťou disciplinárneho návrhu; (b) existuje dôvodná pochybnosť o tom, či okrem prvého vymedzeného skutku (nesplnenie si povinnosti oznámiť svoju zaujatosť) je predmetom disciplinárneho návrhu i iný skutok (vzťahy resp. návšteva disciplinárne obvineného u JUDr. O.); (c) v návrhu absentuje odôvodnenie použitia navrhovaného disciplinárneho opatrenia ako aj opis okolností odôvodňujúcich právnu kvalifikáciu (zvýšená škodlivosť); (ii) neprípustnosť spoločného návrhu (argumentujúc, že „Spoločný návrh dvoch (alebo viacerých) navrhovateľov pre ten istý skutok však prípustný nie je, a preto ho je potrebné odmietnuť ako zmätočný.“); (iii) nedôvodnosť disciplinárneho návrhu (a) tvrdiac, že ne/oznámenie zaujatosti sudcu je prejavom rozhodovacej činnosti súdu (ide o rozhodnutie v materiálnom slova zmysle) pričom postihovať sudcu za rozhodovaciu činnosť je možné len za podmienok ustanovených v § 116 ods. 2 písm. e) zákona č. 385/2000 Z. z.; (b) súc presvedčený, že „... i v prípade oznámenia zaujatosti Sudcom by nadriadený súd Sudcu nevylúčil z konania...“; (iv) politický podtext resp. dôvod podania disciplinárneho návrhu skutočnosťou, že disciplinárne obvinený nechal Ing. H. C. do väzby; (v) nesprávnosť právnej kvalifikácie o. i. tvrdiac, že „Z návrhu totiž nie je zjavné v čom má byť škodlivosť zvýšená, či vzhľadom na povahu porušenej povinnosti a ak áno v čom nad rámec § 116 odseku 1 Statusového zákona, či vzhľadom na spôsob konania, ak áno v čom spočívajúci, či v miere zavinenia, opakovania alebo z dôvodu iných prirážajúcich okolností, ak áno absentuje špecifikácia akého zavinenia, akého opakovania alebo akých iných prirážajúcich okolností.“. V závere prvého vyjadrenia disciplinárne obvinený navrhol predloženie prejudiciálnej otázky SDEÚ z dôvodu, že „... súčasná právna úprava disciplinárnych senátov nie je súladná s Ústavou SR a s Dohovorom, keďže sudcovia v disciplinárnych senátoch nie sú volení výlučne sudcami ...“. Žiadal, aby disciplinárny senát z dôvodu nekompletnosti, zmätočnosti a neprípustnosti spoločného návrhu o tomto nekonal alebo, aby s poukazom na ustanovenie § 150 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. a § 244 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a § 215 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zastavil disciplinárne stíhanie (preto, že skutok nie je disciplinárnym previnením) alebo, aby podľa § 129 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z.z. disciplinárne obvineného spod disciplinárneho návrhu oslobodil.

7. Na prvé vyjadrenie reagovali disciplinárni navrhovateľa podaním označeným ako „Stanovisko“ č. SR 731/2020-1727, Spr 173/2020 doručeným disciplinárnemu senátu dňa 9. decembra 2020 (ďalej len „prvé stanovisko“), v ktorom v podstatnom uviedli nasledovné: (i) včasnosť návrhu na disciplinárne konanie implicitne vyplýva z jeho obsahu, pričom zdôraznili, že sa skutok stal 5. júla 2020 a teda disciplinárny návrh bol podaný včas; (ii) k námietke týkajúcej sa vymedzenia skutku uviedli, že „Všetky skutočnosti na seba logicky nadväzujú a vyplývajú zo správania sudcu R. v období od 5. júla 2020 až do podania návrhu na disciplinárne konanie.“; (iii) v súvislosti so zdôvodnením zvýšenej škodlivosti previnenia uviedli, že v prípade disciplinárne obvineného ide o sudcu Š., ktorý dlhodobo popieral kontakty s advokátom JUDr. O. a mal si „... uvedomovať, že klamať alebo zatajovať pravdu pred viacerými orgánmi verejnej moci napriek existencii dôkazov o tom, že nehovorí pravdu, resp. ju zatajuje sa bude považovať za vskutku vážnu diskvalifikáciu jeho osoby.“; (iv) k námietke neprípustnosti spoločného návrhu poukázali na ustanovenie § 120 ods. 2 písm. b) a d) zákona č. 385/2000 Z.z. tvrdiac, že toto ustanovenie nevymedzuje, že ak jeden z oprávnených subjektov podá návrh na disciplinárne konanie, tak ďalší oprávnení sú vylúčení z aktívnej

procesnej legitímácie; (v) k námietke neopodstatnenosti návrhu na disciplinárne konanie v podstatnom uviedli, že v prvom vyjadrení úplne absentuje obrana proti podstate disciplinárneho previnenia, ktorého sa disciplinárne obvinený dopustil; (vi) k nesprávosti právnej kvalifikácie uviedli, že na príslušnej časti (kvalifikácii) disciplinárneho návrhu trvajú a argumenty disciplinárne obvineného považujú za účelové; (vii) k návrhu na predloženie prejudiciálnej otázky SD EÚ uviedli, že „Disciplinárny senát v tejto veci nie je oprávnený prerušiť konanieDisciplinárny senát nespĺňa kritériá vymedzené v judikatúre tohto súdu o pojme „súd“ ...“.

8. Na prvé stanovisko reagoval disciplinárne obvinený podaním označeným ako „Stanovisko obhajoby“, ktoré bolo doručené disciplinárnemu senátu dňa 22. decembra 2020 (ďalej len „druhé vyjadrenie“) a v ktorom, v podstatnom vo vzťahu k tvrdeniam disciplinárnych navrhovateľov obsiahnutých v ich prvom stanovisku, uviedol nasledovné: (i) k vymedzeniu skutku uviedol, že „... navrhovatelia „opúšťajú“ pôvodnú koncepciu skutku a jej podstatu vymedzujú nasledovne: ... pred viacerými orgánmi verejnej moci klamal o svojich kontaktoch s advokátom A. O. resp. ich tajil a uvádzal v nich nepravdivé informácie ...“ a zdôraznil, že v danom prístupe absentuje opis skutku (miesto, čas a spôsob jeho spáchania), zároveň podľa disciplinárne obvineného nemôže obstať ani časové vymedzenie skutku tak, ako toto disciplinárni navrhovatelia špecifikovali v replike („Skutok sa stal dňa 05. júla 2020.“); (ii) zdôraznil, že disciplinárny návrh nie je spôsobilým na prejednávanie, čo dokazuje i zmena koncepcie skutku vykonaná navrhovateľmi a preto by o ňom nemal disciplinárny senát vôbec konať; (iii) upozornil na to (s poukazom na podanie predsedu trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu v konaní 1 Tdo V 7/2019, ktorý po viac ako roku od pridelenia veci oznámil svoju zaujatosť), že ďalšie konanie v prejednáwanej veci bude zbytočne traumatizovať slovenskú trestnú justíciu a ohrozovať nezávislosť justície.

9. Disciplinárne obvinený doručil disciplinárnemu senátu dňa 5. októbra 2022 podanie označené ako „Podanie obhajoby“, ku ktorému pripojil nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 428/2020 z 28. januára 2021, nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 39/2021 z 22. júna 2021 a uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo VS 3/2022 z 5. septembra 2022 to všetko za účelom podpory jeho tvrdenia, že „Vo svetle týchto rozhodnutí je preto vyvodzovanie disciplinárnej zodpovednosti voči disciplinárne obvinenému JUDr. Z. R. za prejav zjavnej arbitrárnosti najmä zo strany predsedu Súdnej rady SR a v rozpore s elementárnou ideou spravodlivosti.“. Na toto podanie reagoval predseda Súdnej rady o.i. vyjadrením, že „... disciplinárnu zodpovednosť bol povinný vyvolať voči sudcovi A. E. predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, tak ako ju voči sudcovi R. chce vyvolať v prítomnom konaní na prvom mieste predseda Špecializovaného trestného súdu.“.

III.

Konanie pred disciplinárnym senátom

10. Odvolávajú sa na ustanovenie § 25 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku (podľa ktorého, ak sa disciplinárne konanie vedie pre skutok, ktorý môže spočívať v porušení zásad etiky, predseda disciplinárneho senátu si vyžiada stanovisko orgánu, ktorý tieto zásady alebo pravidlá prijal) požiadala predsedníčka disciplinárneho senátu Súdnu radu Slovenskej republiky (ďalej taktiež „Súdna rada“) o poskytnutie stanoviska ku skutku, ktorý vo svojej žiadosti špecifikovala v identickom znení ako disciplinárni navrhovatelia v úvodnej časti disciplinárneho návrhu. Súdna rada na svojom siedmom zasadnutí konanom dňa 28. apríla 2022 prerokovala žiadosť predsedníčky disciplinárneho senátu a prijala uznesenie č. 69/2022, ktorého prílohou bolo stanovisko súdnej rady v prejednáwanej veci (ďalej len „stanovisko SR“). Súdna rada v úvode stanoviska SR vymedzila právny a skutkový rámec ako aj otázku, ktorú (vzhľadom na vymedzenie skutku disciplinárnymi navrhovateľmi) identifikovala ako relevantnú z pohľadu prípadnej kolízie konania disciplinárne obvineného so zásadami sudcovskej etiky (ďalej len „zásady etiky“). Túto otázku formulovala slovami „či je sudca povinný oznámiť svoju zaujatosť z hľadiska objektívnej stránky nestrannosti, a to v kontexte vzťahov s osobou, o ktorej vypovedá osoba inak spolupracujúca s orgánmi činnými v trestnom konaní, pričom tieto vzťahy (i) majú vyššiu intenzitu, (ii) poukazujú na pokus o vytvorenie istého dlhu, služby, či vďačnosti na strane sudcu a (iii) spomínajú možnosť benefitovania sudcu z trestnej schémy.“. Za základný regulačný rámec pre zodpovedanie danej otázky Súdna rada označila ustanovenia čl. II bod 3 písm. c) zásad etiky (povinnosti sudcu v občianskom živote), čl. III bod 1 zásad etiky (povinnosť sudcu rešpektovať a presadzovať nezávislosť, bezúhonnosť,

morálnu integritu a nestrannosť súdництва a vyhýbať sa nevhodnému správaniu či vystupovaniu vrátane takého, ktoré objektívne vzbudzuje dojem nevhodnosti) a čl. III body 2, 4 a 8 zásad etiky. Aplikujúc vyššie uvedené Súdna rada v podstatnom uviedla, že „Sudcovia a sudkyne preto pri rozhodovaní sa o oznámení alebo neoznámení svojej zaujatosti z objektívnej stránky, respektíve pri ne/oznamovaní informácií stranám, ktoré by mohli vzbudiť pochybnosti o ich nestrannosti, majú brať do úvahy aj mieru dôvery spoločnosti v súdnu moc, a teda aj udalosti, ktoré na dôveryhodnosť súdnej moci majú vplyv.“. Následne, vo vzťahu k druhej (kontextovej) časti ňou vymedzenej otázky uviedla, že „Problematické je v danom kontexte aj dostávať sa do vzťahov, z ktorých by pre sudcu vyplýval záväzok alebo možné očakávanie spätného plnenia najmä, ak ide o osoby profesionálne pôsobiace v justičnom priestore a v situáciách, kde možno predpokladať, že k naplneniu záujmu sudcu alebo osoby jemu blízkej by nedošlo, ak by o ňu nepožiadali sudca práve z pozície sudcu. Priam automaticky tak vzniká prezumpcia zneužitia sudcovskej funkcie, pre ktorej vyvrátenie je potrebné použiť dôkaz opaku.“.

11. Najvyšší správny súd v prvom rade skúmal, či disciplinárny návrh spĺňa predpoklady pre vecné prejednanie. Dospel k záveru, že disciplinárny návrh bol podaný oprávnenou osobou (disciplinárnymi navrhovateľmi z ktorých každý je oprávnenou osobou), obsahuje stanovené náležitosti a vo vzťahu k skutku vymedzenému v skutkovej vete (tak ako bola táto upravená - vid' bod 21 nižšie) disciplinárneho návrhu bol podaný v lehote podľa § 120 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z.

IV.

Ústne pojednávania vo veci, dokazovanie a záverečné reči

12. Dňa 6. septembra 2022 bolo nariadené vo veci ústne pojednanie, ktorého termín bol určený na 19. december 2022 o 14:00 hod. Upovedomenie o ústnom pojednaní bolo disciplinárne obvinenému doručené dňa 13. októbra 2022 (na pracovisko) a 17. októbra 2022 (na adresu bydliska), jeho obhajcovi dňa 10. októbra 2022 a obom disciplinárnym navrhovateľom dňa 10. októbra 2022. Dňa 19. decembra 2022 doručil obhajca disciplinárne obvineného najvyššiemu správne súdu podanie označené ako „Námietka proti zloženiu senátu (nedostatok nezávislosti a nestrannosti senátu) alternatívne námietka zaujatosti voči prísediacim JUDr. Zuzane Čížovej a JUDr. Zdenke Benčíkovej“, o ktorej námietke rozhodol najvyšší správny súd uznesením sp. zn. 31Dz/28/2022 z 19. decembra 2022 tak, že prísediace sudkyne disciplinárneho senátu JUDr. Zdenku Benčíkovú a JUDr. Zuzanu Čížovú z vykonávania úkonov disciplinárneho konania vedeného na najvyššom správnom súde pod sp. zn. 32D/15/2021 nevyhlásil.

13. Ústne pojednanie sa vo veci uskutočnilo vo vyššie uvedenom termíne. Zúčastnil sa ho disciplinárny navrhovateľ - predseda ŠTS, disciplinárne obvinený a jeho obhajca. Predseda senátu [pred začatím prvého ústneho pojednania vo veci bol sudca, ktorému bola vec pridelená ako sudcovi spravodajcovi (JUDr. Michal Matulník, PhD.), vymenovaný za predsedu senátu a nahradil dovtedy konajúcu predsedníčku senátu JUDr. Anitu Filovú] zistil, že neexistujú žiadne právne prekážky riadneho ústneho pojednania vo veci. Disciplinárne obvinený nesúhlasil s tým, aby sa pojednávalo v neprítomnosti druhého disciplinárneho navrhovateľa (predsedu Súdnej rady) o.i. argumentujúc, že nie je možné zodpovedať otázku, či strany súhlasia a chcú uzavrieť dohodu o vine a disciplinárnom opatrení; na následnú otázku predsedu senátu odpovedal, že v prípade, ak by aj predseda Súdnej rady dohodu o vine a disciplinárnom opatrení uzavrieť chcel, disciplinárne obvinený by takýto záujem nemal. Bolo vyhlásené uznesenie, že súd bude pojednávať v neprítomnosti disciplinárneho navrhovateľa - predsedu Súdnej rady. Pred prednesením disciplinárneho návrhu navrhovateľom predseda senátu podľa § 25 ods. 2 DSP oboznámil disciplinárny senát a účastníkov konania, že bola postupom podľa § 25 ods. 1 DSP zadovážená kópia spisu Š. R. K. sp.zn. 4Tp/14/2020 a zároveň, že si postupom podľa § 25 ods. 1 a 2 DSP vyžiadala stanovisko Súdnej rady k danému disciplinárnemu konaniu, ktoré Súdna rada doručila najvyššiemu správne súdu dňa 29. apríla 2022. Obhajca disciplinárne obvineného v tejto súvislosti vzniesol námietku zaujatosti voči celému disciplinárnemu senátu poukazujúc na špecifikum prejednávanej veci, keď jedným z disciplinárnym navrhovateľom je predseda Súdnej rady, a teda senát bude vychádzať zo stanoviska, ktoré bolo prijaté pod vedením jedného z disciplinárnym navrhovateľov. Následne predseda senátu vyhlásil opatrenie, v zmysle ktorého, s odkazom na § 253 ods. 1 Trestného poriadku a v nadväznosti na ustanovenie § 4 DSP sa na túto námietku vznesenú podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku neprihliada, pretože sa podľa povahy nejedná o námietku zaujatosti, ale o námietku postupu súdu v konaní.

14. Na ústnom pojednávaní disciplinárny navrhovateľ predniesol disciplinárny návrh v zhode s jeho písomným vyhotovením a následne sa k nemu vyjadril jednak obhajca disciplinárne obvineného jednak samotný disciplinárne obvinený. Obhajca disciplinárne obvineného v podstatnom uviedol, že (i) disciplinárny návrh nespĺňa základné náležitosti, ktoré na neho kládol aplikovateľný statusový zákon; považuje ho za zásah do rozhodovacej činnosti disciplinárne obvineného a za trest za rozhodnutie vo väzobnej veci, v ktorom je cítiť silný politický akcent; (ii) poukázal na skutočnosť, že disciplinárny návrh je založený na operatívnych záznamoch, ktoré boli vyťahované z operatívneho spisu, ku ktorému obhajoba a ani disciplinárne obvinený prístup nemali, hoci sa tohto prístupu dožadovali; (iii) v súvislosti s výsluchom disciplinárne obvineného, ktorý realizoval v rámci výkonu štátnej správy súdov predseda ŠTS, obhajca disciplinárne obvineného navrhol ako dôkaz zvukový záznam (prehratie) resp. vyhotovenie prepisu zvukového záznamu tej časti zasadnutia Súdnej rady, v ktorej zazneli vyjadrenia predsedu Súdnej rady týkajúce sa predmetného výsluchu; (iv) ďalej obhajca disciplinárne obvineného zdôraznil, že celé disciplinárne konanie je trestom za rozhodovanie vo väzobnej veci bez ohľadu na to, ako je disciplinárny návrh koncipovaný; rozhodovanie o zaujatosti je, podľa jeho názoru, procesné rozhodnutie súdu smerujúce k záveru, či vysloví alebo nevysloví svoju zaujatosť. V tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že trestať za právny názor nemožno, resp. možno iba v prípade svojvoľného rozhodnutia; (v) v závere uviedol, že samotný prokurátor, súc oboznámený so zápisnicou z výsluchu Ing. E. z 5. mája 2020, zaujatosť disciplinárne obvineného nenamietal.

15. Následne sa vyjadril disciplinárne obvinený, ktorý v podstatnom uviedol, ež (i) sa necíti byť vinný zo spáchania disciplinárneho previnenia, ktoré je mu kladené za vinu; (ii) vo veci, v ktorej rozhodoval nemal žiaden pomer k účastníkom konania (ktorých vôbec nepoznal), rovnako tak ich obhajcov ako aj vo vzťahu ku konajúcemu prokurátorovi; uviedol, že nemal žiaden pomer k prejednávanej veci; (iii) zdôraznil, že je disciplinárne stíhaný za svoje rozhodnutie, ktoré má značne politický podtext, pretože si „dovolil“ rozhodnúť o prepustení z väzby Ing. C., a nerozhodol v predmetnej veci tak, ako bola predstava politikov a médií; (iv) vyjadril presvedčenie, že v danej veci išlo z jeho pohľadu o rozhodovaciu činnosť; (v) uviedol, že námietka zaujatosti patrí predovšetkým stranám v konaní, pričom pokiaľ ide o oznámenie zaujatosti, to je prípad podľa § 31 Trestného poriadku, ktorý ukladá povinnosť konajúcemu orgánu sa vylúčiť, ak sú tu skutočnosti, na základe ktorých môžu byť úplne pochybnosti o jeho neustrannosti alebo nezaujatosti vo veci konať; (vi) uviedol, že relevantné skutočnosti z výpovede Ing. E. boli prokurátorovi zrejme, napriek tomu ho v konaní nenamietal; (vii) poukázal na skutočnosť, že na druhý deň ráno po jeho rozhodnutí pán podpredseda Národnej rady Slovenskej republiky (ako predstaviteľ zákonodarnej moci), pred parlamentom urobil „tlačovku“ tvrdiac, že „... podáva na mňa disciplinárny návrh ...“; (viii) položil si otázku, že „... ak mi je kladené za vinu, že som teda rozhodoval o predmetnej veci, vo veci Ing. C., nezobral som ho do väzby a mal som oznámiť zaujatosť, tak aký význam má dokazovať nejakú moju intenzitu vzťahov s JUDr. O.? Z môjho pohľadu je úplne jedno, či som bol u O. 2x, alebo 10x alebo viackrát Trestný poriadok nepozná, a na základe akej relevantnej osoby ideme skúmať môj vzťah s touto osobou. ...“; (ix) zdôraznil, že len pri nadkritickej intenzite vzťahu sudcu k veci je potrebné naozaj zodpovedne uvažovať o eventuálnom vylúčení sa z jej prejednávania, v ktorej súvislosti uviedol, že „Tak sa pýtam, z čoho má vyplývať, lebo to tu neuvádza navrhovateľ, aká nadkritická intenzita vzťahu sudcu k veci?“; (x) k výpovedi Ing. E. ďalej uviedol, že „Pokiaľ sa uvádza, že ohľadom vlastných záujmov som mal diskreditovať svedka, toto konštatovanie pána navrhovateľa nemá žiadnu oporu. Aké vlastné záujmy som sledoval, aby som diskreditoval svedka p. Ing. E.? To je absolútny nezmysel. Je potrebné pre objektivitu veci uviesť, že na základe podanej sťažnosti potom najvyšší súd rozhodol tak, že moje rozhodnutie zrušil a Ing. C. do väzby zobral. Samozrejme, ja som mal právny názor iný, odvolací súd mal iný. Takto rozhodol, je to rozhodnutie, ktoré samozrejme treba rešpektovať. Rešpektoval som ho samozrejme aj ja a obvinený bol vzatý do väzby. ...“; (xi) v súvislosti s jeho vzťahom s JUDr. O. a ich vzájomnej komunikácii týkajúcej sa koncipientskej praxe dcéry disciplinárne obvineného o.i. uviedol: „... Veď je to chlap, s ktorým sa poznám roky, a teda som s ním išiel ako s kamarátom, poľovníkom. A v konečnom dôsledku povedal, že on má troch koncipientov, nemôže ju prijať a že sa popýta, ale ona si našla inú advokátsku kanceláriu, kde dokončila advokátsku prax ...“; (xii) na záver svojho vyjadrenia poukázal na právnu kvalifikáciu uvedenú v disciplinárnom návrhu, pričom v súvislosti s tvrdenou vyššou škodlivosťou jeho previnenia uviedol, že „... vyššia škodlivosť spočíva v tom, že som sudca špecializovaného trestného súdu. Tak dovoľm si tvrdiť, že toto je taká právna konštrukcia, ktorá absolútne nemôže obstáť, pretože automaticky všetci sudcovia vyšších súdov, my sme podľa § 9 ods. 2 zákona o sudcoch v postavení sudcov krajského súdu, tak nás automaticky všetkých sudcov krajského súdu stavia do polohy, že v prípade porušenia povinnosti uvedenej v ustanovení § 116 ods. 1, automaticky je nebezpečenstvo tohto konania zvýšené ...“.

16. Na následné otázky disciplinárneho navrhovateľa a predsedu disciplinárneho senátu disciplinárne obvinený v podstatnom uviedol, že (i) nespochybňuje opis majetkovej štruktúry penziónu (nehnutelnosti) Altmayer tak, ako je táto opísaná v disciplinárnom návrhu; (ii) s výpoveďami Ing. E. sa oboznámil; (iii) jeho vzťah s JUDr. O. trval približne šesť až sedem rokov pričom s ním (JUDr. O.) o projekte Altmayer resp. o nehnuteľnostiach „na 90%“ nehovoril; (iv) v čase rozhodovania (5. júla 2020) mal k dispozícii zápisnicu o výsluchu obvineného Ing. Z. E. z 5. mája 2020 a pred vydaním predmetného uznesenia sa oboznámil s jej obsahom.

17. Na ústnom pojednávaní bol ako svedok vypočutý Ing. E., ktorý k veci (resp. na otázky disciplinárneho navrhovateľa, disciplinárne obvineného, jeho obhajcu a členov senátu) v podstatnom uviedol nasledovné: (i) jeho výpoveď v prípravnom konaní nesúvisela priamo s disciplinárne obvineným, ale s opoznaním JUDr. O. a p. E.G.; (ii) bol oslovený JUDr. O., aby pomohol s nápravou projektu Altmayer, ktorý dal JUDr. O. do súvislosti s disciplinárne obvineným; problém projektu Altmayer mal spočívať v tom, že bol schválený predchádzajúcim vedením PPA, ale po následnom audite sa zistilo, že PPA urobila chybu a vo výsledku projekt kladne vyhodnotený byť nemal; žiadateľ o financovanie pritom nepochybil, chybu zrejme spravila PPA; (iii) JUDr. O., v súvislosti so svojou žiadosťou uviedol, že sa angažuje v mene disciplinárne obvineného, Ing. E. však nevedel posúdiť, či tak robil s vedomím disciplinárne obvineného alebo bez jeho vedomia; (iv) JUDr. O. sa mal vyjadriť, že sa s disciplinárne obvineným dobre poznajú; (v) JUDr. O. mal Ing. E. požiadať, aby „... svojím vplyvom na gen. riaditeľa PPA Kožucha dosiahol, aby PPA ďalej takto nekonala, teda aby netlačila žiadateľa o odstúpenie od zmluvy ...“; (v) Ing. E. vypovedal dňa 5. mája 2020 v procesnej pozícii obvineného (z nepriamej korupcie, pričom v súčasnosti je trestné konanie podmienene zastavené); (vi) v rámci svojej výpovede vypovedal aj o Ing. C. „... lebo na základe skutočností známych od tretích osôb som vedel, že p. C. sa angažoval v súvislosti s projektami PPA, ale priamo som p. C. nikdy nestretol ...“.

18. Na ústnom pojednávaní bol ako svedok vypočutý taktiež JUDr. O., ktorý k veci (resp. v rámci odpovede na otázky) v podstatnom uviedol nasledovné: (i) s disciplinárne obvineným sa pozná, príležitostne sa stretávajú, nevie si spomenúť, či aj v sídle jeho advokátskej kancelárie, tykajú si; (ii) s disciplinárne obvineným sa mal zhovárať o projekte PPA, pričom v tejto súvislosti uviedol, že „... Pokiaľ sa dobre pamätám, týkalo sa to jeho rodinného príslušníka, ktorý mal nejaký nedokončený projekt alebo niečo podobné, details si nepamätám.“; (iii) nepamätá si na konkrétny rozhovor s Ing. E., uviedol, že je možné, že sa ho na projekt PPA súvisiaci s disciplinárne obvineným pýtal; (iv) poprel, že by loboval za projekt dcéry disciplinárne obvineného, uviedol, že „... skôr sme o tom diskutovali, ale nejaká sa to ďalej špeciálne neriešilo ...“; (v) na otázku, či s týmto projektom nejaká pomohol uviedol, že „Určite nie, možno som získal nejaké informácie a možno som ich poskytol JUDr. R., ale s týmto projektom som nepomohol. Možno som sa o tejto veci bavil aj s jeho dcérou.“. Na ústne pojednávanie bol ako svedok predvolaný aj Ing. Z. A., ktorý svoju neúčast ospravedlnil tým, že žije a pracuje v Spojených arabských emirátoch. Disciplinárny navrhovateľ uviedol, že na jeho výsluchu (ktorý pôvodne navrhol) ďalej netrvá. Obhajca disciplinárne obvineného uviedol, že na jeho výsluchu trvá. Ústne pojednávanie bolo odročené na termín 8. február 2023.

19. Ďalšie ústne pojednávanie sa vo veci uskutočnilo 8. februára 2023. V jeho úvode predseda senátu v súvislosti s vymedzením skutku v skutkovej vete disciplinárneho návrhu v kontexte s odôvodnením disciplinárneho návrhu (osobitne časti odôvodnenia na strane 4, 10, 11 a 12, ktoré prečítal) vyzval disciplinárnych navrhovateľov, aby sa vyjadrili k špecifikácii skutku, osobitne k tomu, či má ísť o skutok jeden alebo o viac skutkov. Vyzval disciplinárnych navrhovateľov, aby skutok resp. skutky presne vymedzili a (vo svetle skutočnosti, že na predchádzajúcom pojednávaní disciplinárny navrhovateľ upustil od návrhu na vykonanie dokazovania výsluchom svedka Ing. Z. A.) aby vo vzťahu ku skutku/skutkom označili dôkazy, ktoré na preukázanie svojich tvrdení navrhujú vykonať. Predseda ŠTS na túto výzvu reagoval tak, že uviedol, že „Formuláciou skutku v skutkovej vete ale aj samotným odôvodnením som strávil nemálo času, použijúc vami použitý termín kolaterál teda konštatujem, že predmetom disciplinárneho návrhu je skutok 1 a teda pochybenie disciplinárne obvineného spočíva v tom, že neoznámil skutočnosti pre ktoré by vo veci 4Tp/14/2020 mal byť vylúčený. Zostávajúce skutočnosti, ako som v skutkovej vete, tak v odôvodnení návrhu uvádzal, však boli nevyhnutným dokreslením okolností spáchania tohto skutku, preto som považoval za dôležité ich uviesť aj v skutkovej vete.“. Následne disciplinárne obvinený na otázku predsedu senátu, aby opísal svoje myšlienkové pochody a to, ako sa vysporiadal s tvrdeniami Ing. E. týkajúcimi sa jeho osoby (ktoré tento uviedol počas svojho výsluchu

dňa 5. mája 2020), konkrétne, ako tieto tvrdenia vyhodnotil optikou posudzovania dôvodov vylúčenia z vykonávania úkonov trestného konania resp. aký test (subjektívny/objektívny) zaujatosti si urobil, v podstatnom uviedol, že výpoveď Ing. E. náležite vyhodnotil, mal ju naštudovanú a jej obsah poznal. Dospel k záveru, že skutočnosti uvádzané Ing. E. nie sú spôsobilé spochybniť jeho nestrannosť, keďže (i) JUDr. O. nebol právnym zástupcom žiadneho z obvinených; JUDr. O. nie je osobou, na ktorú by sa vzťahovalo ustanovenie § 31 Trestného poriadku; (ii) z tvrdení Ing. E. nevyplývala žiadna taká skutočnosť, na základe ktorej by mal dospieť k záveru, že má pomer k prejednávanej veci; (iii) Ing. E. počas jeho výsluchu v júli 2020 uviedol, že rozhodovanie o projekte jeho dcéry nebolo spojené s akoukoľvek korupčnou činnosťou; (iv) objektívny test vyhodnocoval dôsledne, súc znalý rozhodovacej praxe ESLP, dospel k záveru, že „... nezaznali také skutočnosti, ktoré by nestranného pozorovateľa mohli viesť k záveru spochybňujúcemu moju nestrannosť...“.

20. Najvyšší správny súd vykonal prečítaním, resp. prečítaním ich podstatného obsahu na ústnom pojednávaní nasledujúce listiny ako dôkaz v súlade s ustanovením § 253 ods. 2 v spojení s § 269 Trestného poriadku (§ 4 disciplinárneho súdneho poriadku):

- uznesenie ŠTS sp.zn. 4Tp/14/2020 5. júla 2020 (č. l. 14 - č. l. 23);
- uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3Tost/30/2020 9. júla 2020 (č. l. 24 - č. l. 35);
- zápisnica o výsluchu Ing. S. E. a Ing. H. C. z 5. júla 2020 (č.l. 49 - č. l. 55);
- návrh na vzatie do väzby Ing. S. E. a Ing. H. C. č. VII/3 Gv 106/19/1000-313 zo 4. júla 2020 (č.l. 67 - č.l. 94 a 96);
- zápisnica o výsluchu Ing. E. z 5. mája 2020 (č. l. 98 - č. l. 104 a 105);
- list vlastníctva č. XXXX, katastrálne územie Š. C. zo 14. októbra 2020 (č.l. 171);
- list vlastníctva č. XXXX, katastrálne územie Š. C. zo 14. októbra 2020 (č.l. 172);
- výpis z obchodného registra obchodnej spoločnosti Altmayer, s.r.o. z 13. októbra 2020 (č. l. 173);
- uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Ndt 24/2020 zo 6. októbra 2020 (č.l. 174 - č.l. 176);
- výpis z obchodného registra obchodnej spoločnosti SPV81, s.r.o. z 15. októbra 2020 (č. l. 177);
- zmluva o prevode vlastníctva bytu č. 7 medzi SPV81, s.r.o. a JUDr. H. R. (č. l. 180);
- uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Ndt 23/2020 z 9. decembra 2020 (č. l. 425 - č.l. 427, 434, 437);
- uznesenie Súdnej rady č. 69/2022 z 28. apríla 2022 (č. l. 39 - č. l. 42, 43);
- prepis zápisnice zo 7. zasadnutia Súdnej rady zo dňa 24. apríla 2022 (č.l. 187);
- uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost/34/2020 z 30. decembra 2020 (č. l. 239 - č.l. 254).

21. Vo svojej záverečnej reči predseda ŠTS v podstatnom uviedol, že (i) ide o prípad, vo svojej podstate oveľa tragickejší, než nesprávne vyriešenie etickej dilemy keďže mnohé nasvedčuje tomu, že bagatelizácia situácie zo strany disciplinárne obvineného priam preukazuje malígny úmysel; (ii) „Predbežne veriť niekomu vo vzťahu k obvinenej osobe, ak negatívne informácie zaznejú aj vo vzťahu k sudcovi, ozaj nie je jednoduché ...“; (iii) „... to, čo hovorí Z. E. o Z. R. ho minimálne spája s aktivitou, ktorá nesvedčí nielen sudcovi, ale nikomu - problémy súvisiace so žiadosťami o NFP sa jednoducho nevybavujú inak, než komunikáciou dotknutých osôb bez zásahu osôb tretích.“; (iv) disciplinárne obvinený mal vo veci „vlastnú záležitosť“, ktorou bola prirodzená snaha o bagatelizovanie výpovede Ing. E. a všetkého, čo by disciplinárne obvineného spájalo minimálne s neetickými kontaktmi na osoby pohybujúce sa v prostredí vykazujúcom znaky nezákonného ovplyvňovania procesov prideľovania rôznych dotácií v rámci programov Pôdohospodárskej platobnej agentúry; (v) podľa disciplinárneho navrhovateľa sudca nemôže súdiť nielen vtedy, keď má nadkritický vzťah k niektorému z účastníkov konania, ale ani vtedy, keď má (hoc aj nepriamo vyvoditeľný) vzťah k výsledku veci; (vi) „Zdôveryhodnenie/nezdôveryhodnenie svedka Z. E. musí byť pre sudcu, ktorého meno si tento svedok vzal do úst, problém. Právne postavenie sudcu je totiž v tomto kontexte i jeho povest'. Útok na povest' sudcu, hoc by bol i neoprávnený a hoc je vedený „len“ zo strany svedka, je potom okolnosť, ktorá nemôže ostať bez povšimnutia Problém má svoje „obligatórne“ riešenie - vylúčenie sa sudcu z prejednávania veci.“.

22. Obhajca disciplinárne obvineného v záverečnej reči v podstatnom uviedol, že (i) nepovažuje za šťastné riešenie, ak sudca oznamuje zaujatosť preventívne resp. z opatrnosti; (ii) uviedol, že svoju subjektívnu resp. objektívnu nestrannosť posudzoval disciplinárne obvinený ako sudca pre prípravné konanie (nejednalo sa o senátne rozhodnutie) pričom zdôraznil, že „... v danom prípade, pokiaľ sudca sám rozhoduje o sebe, tak nemôže skúmať objektívnu nestrannosť zaujatosti. Nie je to možné. Buď sa cítim zaujatý, alebo sa zaujatý necítim. Žiadna taká alternatíva, že by som zo subjektívneho hľadiska sa necítil zaujatý, ale objektívne sa to niekomu môže zdať, pri všetkom rešpekte za mňa nezmysel.“

Skúmanie objektívnej nestrannosti prichádza do úvahy len v tom prípade, pokiaľ rozhoduje senát a pokiaľ rozhoduje o námietke zaujatosti ...“; (iii) uviedol, že výsledkom posúdenia vlastnej subjektívnej resp. objektívnej nestrannosti sudcu je v konečnom dôsledku rozhodnutie resp. ide o rozhodovaciu činnosť sudcu (tvrdiac, že „... ohľadom na tú skutočnosť, že disciplinárny súdny poriadok ani trestný poriadok nepredpokladá procesné rozhodnutie, v prípade tejto systémovej a funkčnej ... vady.“) a žiadal, aby disciplinárny senát disciplinárne obvineného spod návrhu oslobodil.

23. Vo svojej záverečnej reči disciplinárne obvinený v podstatnom uviedol, že (i) vychádzajúc z celkového kontextu nemal povinnosť oznamovať svoju zaujatosť; (ii) výpoveď Ing. E. bola všetkým stranám v konaní známa pričom ani prokurátori (JUDr. D. a JUDr. K.) jeho zaujatosť nenamietali; (iii) poukázal na inú trestnú vec (JUDr. M. E.), v ktorej oznámil svoju zaujatosť, pričom však z vykonávania úkonov trestného konania vylúčený nebol; (iv) poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 3Tost/7/2022 z 18. mája 2022, ktorý o.i. judikoval, že „... Neuniká pozornosti konajúcemu senátu nadriadeného súdu rozširujúca sa prax oznamovania vlastnej zaujatosti samotných sudcov, hoci aj z dôvodov, o ktorých sami nie sú presvedčení, že sú, resp. by mali byť zákonnými dôvodmi na ich vylúčenie z konania a rozhodovania v konkrétnej trestnej veci, zjavne ako dôsledok obavy (hrozby) disciplinárneho postihu pre neoznámenie vlastnej zaujatosti.“; (v) zdôraznil, že nekonal v hrubej nedbanlivosti a nedopustil sa žiadneho zlého úmyslu; (vi) poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu sp.zn. 4Ndt/18/2020 zo 7. júla 2020 „... podľa ktorého esenciálnou náležitosťou vlastnej zaujatosti sudcu musí byť vyjadrenie o presvedčení, že je v danej veci z niektorého zo zákonných dôvodov zaujatý...“; (vii) poukázal na paralely s vecou Miroslava Todorová proti Bulharsku (sťažnosť č. 44072/13, rozsudok z 19. októbra 2021); (viii) upozornil na politický kontext prejednávanej veci, konkrétne uviedol, že „... celé to okolo rozhodovania obvineného Ing. C. začalo po tom, ako ak ma pamäť neklame 6. júla (mojim rozhodnutím v nedeľu 5. júla o väzbe), podpredseda národnej rady Juraj Šeliga, predstaviteľ zákonodarnej moci v krajine, sa postaví pred NR SR a mával tam zmluvou mojej dcéry o poskytnutí návratného finančného príspevku a vyjadruje sa jednoznačne dehonestujúcim spôsobom, ako som si to vôbec mohol takýmto spôsobom dovoliť rozhodnúť a teda nepriamo, že podáva na mňa návrh disciplinárny ... a Juraj Šeliga, podpredseda strany Za ľudí, politik, podpredseda národnej rady podáva na mňa disciplinárny návrh, čuduj sa svete komu, pánovi Mazákovi, ktorý je, bol teda päť rokov poradcom, podľa mediálnych správ, ak hovorím niečo čo teda nie je pravda, tak sa ospravedlňujem, ale čerpám z médií, prezidenta Andreja Kisku, predsedu strany Za ľudí, vládnej strany, ktorá momentálne je pri moci, a teda to eviduje to prepojenie cez politickú stranu je v tomto smere jednoznačné a evidentné, cez osobu práve bývalého prezidenta p. Kisku. Aby to nebolo všetko, druhý kto podáva na mňa návrh je p. predseda súdu JUDr. D., ktorého bývalá koncipientka je p. ministerka Kolíková, takisto podpredsedníčka strany Za ľudí. Takže kruh sa nám uzavrel.“; (ix) vyjadril nesúhlas s právnou kvalifikáciou skutku ako závažného disciplinárneho previnenia v podstatnom tvrdiac, že zvýšená škodlivosť nemôže vyplývať z toho, že je sudcom Š.; (x) žiadal, aby ho disciplinárny senát spod disciplinárneho návrhu podľa § 34 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku oslobodil. Následne bolo ústne pojednávanie odročené na termín 8. marec 2023 za účelom vyhlásenia rozhodnutia. Po tom, ako bolo pojednávanie odročené doručil disciplinárne obvinený najvyššiemu správne súdu doplnenie jeho záverečnej reči, ktoré doplnenie taktiež ústne predniesol dňa 8. marca 2023 pred vyhlásením rozhodnutia.

24. Vzhľadom na tvrdenia, ktoré disciplinárne obvinený uviedol v jeho záverečnej reči [viď predchádzajúci bod časť (viii)] doručil predseda senátu dňa 9. februára 2023 podanie označené ako „Oznámenie skutočností, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vo veci (oznámenie zaujatosti sudcu)“, o ktorom najvyšší správny súd rozhodol uznesením č.k. 31Dz/1/2023-14 z 10. februára 2023 tak, že predseda senátu nie je vylúčený z vykonávania úkonov v disciplinárnej veci vedenej pod sp.zn. 32D/15/2021. Následne obhajca disciplinárne obvineného doručil dňa 20. februára 2023 podanie označené ako „Námietka zaujatosti voči JUDr. Michalovi Matulníkovi, PhD., predsedovi senátu, Mgr. Michalovi Novotnému, predsedovi senátu a prof. JUDr. Jurajovi Vačokovi, PhD., členovi senátu“, o ktorom (v relevantnej časti) najvyšší správny súd rozhodol uznesením sp.zn. 31Dz/2/2023 z 3. marca 2023 tak, že predseda senátu nie je vylúčený z vykonávania úkonov v disciplinárnej veci vedenej pod sp. zn. 32D/15/2021.

V.

Skutkové zistenia a právne posúdenie veci

V.A Skutok, nesporné a sporné skutočnosti

25. Najvyšší správny súd vychádzal z nižšie uvedených skutočností, ktoré boli rozhodné pre prijatie záveru vyjadreného vo výrokovvej časti rozhodnutia, pričom sa taktiež riadil nižšie uvádzanými úvahami. Ako závery, tak úvahy, ktorými sa disciplinárny senát riadil, boli ovplyvnené úpravou skutku tak, ako k nej došlo zo strany disciplinárneho navrhovateľa na pojednávaní konanom dňa 8. februára 2023 (viď bod 19 tohto rozhodnutia vyššie). Disciplinárny senát posudzoval či disciplinárne obvinený porušil povinnosti sudcu a teda spáchal (závažné) disciplinárne previnenie tým, že v trestnej veci sp. zn. 4Tp/14/2020 vedenej proti obvinenému Ing. S. E. a spol., pri rozhodovaní o návrhu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR, sp. zn. VII/3 Gv 106/19/1000-313 zo dňa 4. júla 2020 na vzatie do väzby obvinených Ing. S. E. a Ing. H. C. neoznámil svoju zaujatosť. Súč limitovaný taktó vymedzeným skutkom považoval disciplinárny senát nasledovné skutočnosti za nesporné medzi disciplinárnymi navrhovateľmi a disciplinárne obvineným:

a) uznesením sp.zn. 4Tp/14/2020 z 5. júla 2020 (ďalej aj „rozhodnutie 4Tp/14/2020“) disciplinárne obvinený (ako sudca pre prípravné konanie) rozhodol o návrhu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR, sp. zn. VII/3 Gv 106/19/2000-313 zo 4. júla 2020 tak (abstrahujúc významovú podstatu), že Ing. S. E. do väzby vzal a návrhu na vzatie Ing. H. C. do väzby nevyhovel. Vo vzťahu k Ing. H. C. svoje rozhodnutie odôvodnil vyhodnotením výpovede Ing. E. (viď nasledujúci bod), vo vzťahu ku ktorej uviedol, že: „Pokiaľ na tomto závere nemení ani zistená skutočnosť, vyplývajúca z výpovede obv. Ing. E. z 05.05.2020, ktorý mal uviesť, že zo vzájomnej komunikácie vycítil a neskôr mu to aj mal povedať obv. Ing. S. najskôr, že peniaze z úplatkov idú do Nitra a potom mal uviesť, že idú C., túto skutočnosť mal podľa tohto obvineného potvrdiť aj obv. Ing. E., ktorý však, tak ako vyplýva zo spisu, k tomuto doteraz vypočutý nebol. Súčasťou zápisnice o výsluchu tohto obvineného je aj otázka obhajkyne, aby sa vyjadril kde a kedy sa mal Ing. S. taktó vyjadriť, na čo obv. Ing. E. uviedol, že sa k tomu vyjadriť nevie, lebo stretnutí bolo viac. Tento záver bol prijatý jednak s prihliadnutím na to, že sa taktó vyjadril spoluobvinený, ktorý sa k spáchaniu trestnej činnosti doznáva, teda kajúcnik, ktorého vierohodnosť výpovede sa tak môže javiť ako značne oslabená. Navyše je potrebné v tejto súvislosti uviesť, že ide o nepriame svedectvo, teda svedectvo z druhej ruky ...“.

b) Ing. E. vo svojej výpovedi z 5. mája 2020 uviedol nasledovné skutočnosti/informácie, ktoré sa týkali disciplinárne obvineného: „Popri viacerých príležitostiach sa E. odvolával, že má vplyv na políciu. Boli prípady, keď E. a O. riešili projekty, ktoré mne tvrdili, že sa týkajú ľudí blízkych polícii. Nepamätám si teraz z hlavy názvy tých projektov, ale pamätám si konkrétne jeden prípad, že pán O. v projekte s názvom Altmayer loboval za jeho opravu s odôvodnením, že je to záujem pána R., ktorý má dobré vzťahy s pánom O.. Jedná sa o sudcu R.. To mi povedal pán O.. V tomto projekte išlo o to, že projekt bol finančne nakontrahovaný, no zistilo sa, že nemal byť nakontrahovaný a bolo ho potrebné dofinancovať s tým, že pán O. chodil za mnou a potom aj za pánom E.. Nie som si istý, že aj R. bol aj za pánom E. osobne. Toto mi mal povedať pán E., aspoň taktó si to pamätám. Nakoniec sa zistilo, že sa problémy v projekte netýkali hodnotenia. Bol to starý projekt a skôr sa hľadalo, že ako to vyriešiť. Tento projekt bol schválený ešte za pána S., kedy bol výkonným riaditeľom PPA a za E. sa zistilo, že projekt nemal byť nakontrahovaný. V tejto súvislosti som loboval u pána E., no on mi povedal, že už bol za ním aj pán O. a že on už loboval v tejto veci.“.

c) disciplinárne obvinený pri rozhodovaní o vzatí Ing. S. E. a Ing. H. C. do väzby vychádzal z výpovede Ing. E. z 5. mája 2020, ktorej obsah [vrátane časti citovanej pod písm. b) tohto bodu vyššie] poznal;

d) pred vydaním rozhodnutia 4Tp/14/2020 disciplinárne obvinený neoznámil svoju zaujatosť.

26. Medzi disciplinárne obvineným a disciplinárnymi navrhovateľmi je sporná kvalifikácia konania resp. nekonania disciplinárne obvineného, sporným teda je, či disciplinárne obvinený za skutkových okolností opísaných v predchádzajúcom bode bol povinný oznámiť svoju zaujatosť podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s § 31 ods. 1 Trestného poriadku a pokiaľ áno (pokiaľ túto povinnosť mal), či porušenie tejto povinnosti možno kvalifikovať ako (závažné) disciplinárne previnenie.

V.B Vylúčenie sudcu (z vykonávania úkonov trestného konania) - účel inštitútu

27. Právna úprava vylúčenia sudcu z vykonávania úkonov trestného konania je v právnom poriadku Slovenskej republiky v základnej rovine obsiahnutá v ustanoveniach § 31 a § 32 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení účinnom v rozhodnom čase (ďalej len „Trestný poriadok“ alebo „TP“). Podľa § 31 ods. 1 TP je z vykonávania úkonov trestného konania vylúčený sudca, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému

orgánu činnému v tomto konaní. Zákonodarca týmto ustanovením vytvoril rámec pre zabezpečenie neustranného rozhodovania (garancia neustrannosti) súdov v trestných veciach, ktoré je súčasťou práva na neustranný súd vyjadreného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) (podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a neustranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.“) resp. práva na spravodlivý proces (resp. v širšom uhle pohľadu práva na súdnu a inú právnu ochranu) podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) (podľa ktorého „Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a neustrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.“). Z citovaného ustanovenia § 31 Trestného poriadku možno chránenú hodnotu (neustrannosť sudcu resp. jeho neustranné rozhodovanie) opisne vymedziť ako stav, kedy rozhodovanie súdu nie je poznačené pochybnosťou o ne/zaujatosti rozhodujúceho sudcu. Z uvedeného [zákonodarcom zvoleného jazykového vyjadrenia akcentujúceho potenciál - teda slovného spojenia „možno mať pochybnosť“] vyplýva význam nielen skutočnej (preukázanej) zaujatosti konajúceho sudcu ale aj jej potenciálneho zdania - existencie možnej pochybnosti o zaujatosti konajúceho sudcu. Prírodné, nie každá pochybnosť o ne/zaujatosti sudcu je pochybnosťou relevantnou, „spúšťajúcou“ aplikáciu ustanovenia § 31 a § 32 TP (čiže pochybnosť na jednej strane umožňujúca účastníkovi zaujatosť sudcu úspešne namietiť, na druhej strane ukládajúca sudcovi povinnosť oznamovať svoju zaujatosť). Povahe a intenzite takejto pochybnosti osobitne vo svetle tzv. subjektívneho a objektívneho testu neustrannosti je venovaný priestor v odôvodnení tohto rozhodnutia nižšie.

28. Na úvod disciplinárny senát rekapituluje vyššie uvedené, a teda, že primárnym účelom inštitútu vylúčenia orgánov činných v trestnom konaní, súdu a iných osôb (v prejednávanej veci inštitútu vylúčenia sudcu) je zabezpečenie/garancia práva účastníka na prejednanie veci neustranným súdom (čl. 6 ods. 1 dohovoru) resp. práva účastníka domáhať sa svojho práva na neustrannom súde (čl. 46 ústavy). Pojmy nezávislosť a neustrannosť (použité v oboch vyššie citovaných normách) sa častokrát posudzujú a skúmajú spoločne, keďže sú veľmi tesne prepojené. Pre potreby odôvodnenia tohto rozhodnutia však disciplinárny senát v ďalšom „pracuje“ iba s pojmom neustrannosť (impartiality) resp. ne/zaujatosť (používajúc terminológiu Trestného poriadku) vychádzajúc pritom z rozlíšenia, v zmysle ktorého sa nezávislosť vo všeobecnosti týka skôr štruktúry a charakteru súdu (ako inštitúcie) a na druhej strane neustrannosť je charakteristikou toho (v prejednávanej veci sudcu), kto rozhoduje (porovnaj napr. Parlov-Tkalčič proti Chorvátsku, sťažnosť č. 24810/06, ods. 87 alebo Findlay proti Spojenému Kráľovstvu, sťažnosť č. 22107/93, ods. 73). Disciplinárny senát však jedným dychom dodáva a zdôrazňuje, že pomenovaný účel (hoc primárny - v zmysle explicitne vyjadrený), teda ochrana individuálnych práv účastníka konania, nie je účelom resp. zmyslom tohto inštitútu jediným. Rovnako tak je účelom tohto inštitútu aj ochrana demokratického právneho štátu, ktorého jedným zo základných pilierov je vláda práva, ktorej kvalita je nevyhnutne ovplyvnená a ovplyvňovaná (v demokratickej spoločnosti) práve dôverou verejnosti v neustrannosť súdov. Takto artikulovaná hodnota (ktorá hodnota je chránená aj ustanovením čl. 6 ods. 1 dohovoru) našla svoje pojmové a obsahové vymedzenie v rozsiahlej judikatúre Európskeho sudu pre ľudské práva (ďalej taktiež „ESLP“ alebo „Súd“), z ktorej najvyšší správny súd poukazuje napríklad na: (i) rozsudok ESLP z 26. februára 1993 vo veci Padovani proti Taliansku, sťažnosť č. 13396/87, ods. 27; (ii) rozsudok ESLP z 28. októbra 1998 vo veci Castillo Algar proti Španielsku, Reports 1998-VIII, ods. 45, kde ESLP obdobne ako v predošlom zmienenom rozsudku uviedol, že „... V stávke je totiž dôvera, ktorú v demokratickej spoločnosti musia sudy vzbudzovať voči verejnosti vrátane obvinených.“, alebo (iii) rozsudok ESLP z 15. júla 2005 vo veci Mežnarić proti Chorvátsku, sťažnosť č. 71615/01, ods. 27, kde ESLP o. i. uviedol, že „... Okrem toho, že zabraňujú tomu, aby došlo k prípadom skutočnej zaujatosti, sú zamerané aj na odstránenie akéhokoľvek zdania zaujatosti/strannosti (Pozn. „partiality“) a tak slúžia na podporu dôvery, ktorú musia sudy v demokratickej spoločnosti vo verejnosti vzbudzovať.“. Vychádzajúc z vyššie uvedeného nateraz postačí, ak disciplinárny senát uzavrie, že hodnotou chránenou inštitútom vylúčenia sudcu je jednak individuálny záujem jednotlivca ale zároveň aj všeobecnejší (kolektívny) záujem spoločnosti. Na jednej strane tak môže mať zlyhanie tohto inštitútu, v prípade záujmu jednotlivca, bezprostrednejší dopad (napr. nespravodlivé rozhodnutie vydané v reálnom čase), na strane druhej zlyhanie resp. zlyhávanie tohto inštitútu môže atakovať samotný systém vymožiteľnosti práva (s podstatne ďalekosiahlejšími následkami). Inými slovami, individuálna „krivda“ alebo „neprávo“ (hoc aj nikým nenamietaná) má potenciál (už len tým, že sa systémovo mohla stať) navodiť dojem skrivodlivej spoločnosti vyvolávajúci

potrebu jej „alternatívnej“ korekcie. A to je jav v demokratickom právnom štáte neželaný, voči ktorému je nutné sa (zo sebazáchovných dôvodov) vymedziť a vytvoriť rámec pre jeho elimináciu.

29. V danej súvislosti (presnejšie v súvislosti s nižšie opísaným vyvažovaním práva na nestranné rozhodovanie súdu a práva na zákonného sudcu) však najvyšší správny súd zdôrazňuje, že sudca je predstaviteľ súdnej moci a právomoc súdu sudca vykonáva na nezávislom a nestrannom súde, oddelene od iných štátnych orgánov. Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom. Práve osobitný vzťah sudcu k štátu musí sudcovi umožniť konať a rozhodovať nezávisle a nezaújatú vo všetkých veciach. K tomuto postojú článok 144 ústavy výslovne sudcovi priznáva nezávislosť pri výkone jeho funkcie. Vo svetle vyššie uvedeného teda možno uzavrieť, že vylúčenie sudcu predstavuje výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (článok 48 ods. 1 ústavy).

V.C Vylúčenie sudcu - aplikácia inštitútu

30. Potom, čo disciplinárny senát (výlučne pre potreby prejednávanej veci) ustálil účel inštitútu vylúčenia sudcu (ktorým je ochrana individuálnych ale i celospoločenských záujmov), zameral sa disciplinárny senát na posúdenie toho, kto, kedy a ako má tento inštitút aplikovať. Súc limitovaný prejednanou vecou (bez ambície poskytnúť na tomto mieste komplexnú analýzu formulovanej témy) sa disciplinárny senát zameral na zodpovedanie nasledovných troch základných otázok: (i) či má sudca povinnosť oznámiť svoju zaujatosť v prípade ak je daný niektorý z dôvodov podľa § 31 ods. 1 TP; (ii) v prípade, ak takúto povinnosť sudca má, či je od nej oprostý alebo je táto jeho povinnosť aspoň zmiernená nevyužitím práva účastníka namietat zaujatosť sudcu a (iii) pokiaľ tomu tak nie je (teda pokiaľ pasivita účastníkov nemá vplyv na existenciu notifikačnej povinnosti sudcu), či má sudca povinnosť oznámiť svoju zaujatosť aj v prípade, ak je subjektívne presvedčený o tom, že vo veci zaujatý nie je.

31. Predpokladom pre zodpovedanie troch vyššie artikulovaných otázok, je (aspoň elementárna) analýza a pomenovanie nasledovných základných prvkov: (i) obsahové vymedzenie zaujatosti (v zmysle vo vzťahu k čomu môže byť sudca zaujatý) a (ii) proces identifikácie (zistenia) zaujatosti (teda postup v rámci ktorého sudca môže, má resp. musí identifikovať svoju zaujatosť). Čo sa týka obsahového vymedzenia zaujatosti, to je dané ustanovením § 31 ods. 1 TP, ktoré (abstrahujúc podstatu) rozlišuje medzi (i) pomerom k veci (pomer k prejednávanej veci), (ii) pomerom k osobám (osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom) a (iii) pomerom k orgánom (inému orgánu činnému v danom konaní). Ako už bolo skôr naznačené, zmyslom inštitútu vylúčenia sudcu je predísť tomu, aby bola vec rozhodnutá „neobjektívne“ (opisne povedané, prikláňajúc sa záujmom jednej zo strán), čo ústavný súd vyjadril napríklad v náleze III. ÚS 47/05 z 11. mája 2005 slovami: „Obsahom práva na nestranný súd je, aby rozhodnutie v konkrétnej veci bolo výsledkom konania nestranného súdu, čo znamená, že súd musí každú vec prerokovať a rozhodnúť tak, aby voči účastníkom postupoval nezaújatú a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžal a objektívne posúdil všetky skutočnosti závažné pre rozhodovanie vo veci.“ Cieľom či už námietky zaujatosti alebo oznámenia zaujatosti je eliminovať situácie, kedy má konajúci sudca záujem na výsledku konania a to či už bezprostredný (pre jeho pomer k veci), alebo sprostredkovaný (pre jeho pomer k osobe/orgánu, ktorá má záujem na konkrétnom výsledku). Z rozlíšenia uvedeného v predošlej vete je zrejмый rozdiel v „kvalite“ druhov zaujatosti (druhov v zmysle „pomer k“), konkrétne v proximite, teda blízkosti záujmu konajúceho sudcu na výsledku konania. Pokiaľ v prípade zaujatosti pre pomer k veci samotnej je blízkosť bezprostredná (sudca má záujem na veci alebo sa zdá, že záujem mať môže), v prípade pomeru k osobám obsahuje tento vzťah akýsi medzičlánok (iný subjekt), ktorý môže existenciu alebo intenzitu záujmu sudcu „riediť“ ba dokonca aj vylučovať. Bez toho, že by sa disciplinárny senát naznačeným rozlíšením ďalej zaoberal uzatvára, že zaujatosť sudcu pre pomer k veci považoval z pohľadu tzv. teórie zdania (ktorej je venovaný priestor nižšie) práve z dôvodu opísanej proximity za takú, ktorá má vyšší potenciál atakovať chránené hodnoty opísané v tomto odôvodnení vyššie. Na záver tejto časti disciplinárny senát sumarizuje, že za pomer sudcu k veci považuje stav, kedy sudca má (alebo sa môže zdať, že má - viď ďalšia časť odôvodnenia) osobný a bezprostredný záujem či už na (i) konečnom výsledku alebo (ii) na parciálnych rozhodnutiach, prípadne aj (iii) na priebehu (napr. na dĺžke) konania, v ktorom rozhoduje. Dôvody takéhoto záujmu (resp. pohnútky sudcu) nie sú nevyhnutne kľúčové, podstatným však je, či sú tieto skutočnosti spôsobilé ovplyvniť sudcu (alebo vyvolať zdanie o takejto spôsobilosti) v jeho rozhodovaní, alebo inými slovami

(obrazne povedané) či sú spôsobilé vychýliť ho z línie, v ktorej by rozhodoval v prípade, ak by takéto skutočnosti neexistovali alebo ak by o nich konajúci sudca nemal vedomosť.

32. Druhým prvkom, ktorým sa musel disciplinárny senát zaoberať skôr, ako zodpovedal otázky artikulované v bode 30 vyššie bol proces identifikácie (zistenia) zaujatosti zo strany sudcu. Konkrétne ide o proces, v rámci ktorého sudca identifikuje resp. má identifikovať existenciu takých skutočností, ktoré bránia jeho nestrannému rozhodovaniu (postupu) alebo ktorých existencia vyvoláva opodstatnené pochybnosti o tom, či sudca vo veci bude rozhodovať (postupovať) nestranne. Popis tohto procesu je súčasťou ustálenej judikatúry ako ústavného súdu, tak Európskeho súdu pre ľudské práva. Disciplinárny senát preto, skôr ako ho (proces identifikácie) pre potreby tohto rozhodnutia zhrnul, nižšie uvádza (čiastočne cituje prípadne poukazuje na) spomínanú prejudikatúru, z ktorej poukazuje najmä na nasledovné. Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach (pozri napr. nálezy sp. zn. III. ÚS 47/05, sp. zn. I. ÚS 46/05 alebo sp.zn. III. ÚS 16/00) judikoval, odkazujúc pritom na skoršiu judikatúru ESĽP (napr. rozsudok z 1. októbra 1982 vo veci Piersack proti Belgicku, sťažnosť č. 8692/79 alebo rozsudok zo 17. januára 1970 vo veci Delcourt proti Belgicku, sťažnosť č. 2689/65), že nestrannosť je potrebné skúmať z dvoch hľadísk, a to zo subjektívneho hľadiska nestrannosti, v danom prípade je potrebné zistiť osobné presvedčenie sudcu prejednávajúceho prípad, a z objektívneho hľadiska nestrannosti, t.j. v danom prípade je potrebné zistiť, či sú poskytnuté dostatočné záruky pre vylúčenie akejkoľvek pochybnosti v danom smere. Z označených spisových značiek ako aj zo spomínanej základnej prejudikatúry ESĽP, na ktorú ústavný súd vo svojich náleзоch odkazuje (prvé zmienené rozhodnutie je z roku 1982, druhé dokonca z roku 1970) vyplýva, že rozlišovanie medzi subjektívnym a objektívnym hľadiskom nestrannosti je v rozhodovacej praxi relevantných súdnych inštitúcií dlhodobo vžitá a tvorí základnú kostru posudzovania zaujatosti/vylúčenia sudcov. Už takmer notoriou v judikatúre ústavného súdu (ale aj v odbornej spisbe) týkajúcej sa posudzovania zaujatosti sudcov je výrok „Spravodlivosť nielenže má byť vykonávaná, ale sa musí aj javiť, že má byť vykonávaná.“, ktorý výrok ústavný súd spája práve s druhým vyššie zmieneným rozhodnutím ESĽP. Bez ohľadu na správnosť takéhoto priradenia [Pozn. výrok „Justice must not only be done, but must also be seen to be done.“ zrejme prvý krát v judikatúrnom priestore použil Lord Hewart CJ v rozhodnutí *Rex v Sussex Justices, ex parte McCarthy* ([1924] 1 KB 256)] možno ustáliť, že práve tento výrok predstavuje v judikatúre ústavného súdu istú „vstupnú bránu“ do tzv. teórie zdania. Teóriu zdania ústavný súd následne vysvetľuje slovami „... nestačí, že sudca je objektívne nestranný, ale musí sa ako taký objektívne javiť v očiach strán ...“ pričom tak ústavný súd robí už takmer štvrtstoročie (pozri napr. nález sp. zn. III. ÚS 16/00 z 1. júna 2000, uznesenie sp. zn. III. ÚS 158/08 z 15. mája 2008; nález sp. zn. III. ÚS 36/2011 z 10. mája 2011). S odkazom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že tzv. teória zdania alebo (povedané opisne) požiadavka na sudcov, aby sa objektívne javili byť nestrannými, je nadmieru pregnantne a dlhodobo ustálená ako v judikatúre ústavného súdu, tak v odbornej spisbe, ktorá na ňu poukazuje.

33. Na základný rámec (základné vyjadrenie tzv. teórie zdania) opísaný v predošlom bode potom nadväzuje rozsiahla judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (pomerne hutne zhrnutá napríklad v rozsudku ESĽP z 15. decembra 2005, *Kyprianou proti Cypru*, sťažnosť č. 73797/01, ods. 118-121), ktorá našla reflexiu taktiež v rozhodovacej praxi ústavného súdu. Z nej (opäť výlučne pre potreby tohto rozhodnutia) disciplinárny senát vyberá a poukazuje na nasledovné. K otázke tzv. subjektívneho a objektívneho testu (k úvodnému rozlíšeniu týchto dvoch prístupov) možno spomenúť napríklad odôvodnenie v odseku 118 vyššie označeného rozsudku, v ktorom ESĽP (s odkazom na skoršie rozsudky vo veciach *Piersack proti Belgicku* a *Grievés proti Spojenému Kráľovstvu*) judikoval, že: „Nestrannosť možno zvyčajne označiť za stav absencie (nepřítomnosti) predsudkov alebo zaujatosti, pričom môže byť posudzovaná (testovaná) rôznymi spôsobmi. Z tohto uhla pohľadu Súd rozlišuje medzi subjektívnym prístupom (zameraným na zistenie osobného presvedčenia alebo záujmu konajúceho sudcu v konkrétnej veci) a objektívnym prístupom, ktorý sa zameriava na zistenie, či sudca poskytol dostatočné záruky na to, aby došlo k vylúčeniu oprávnených pochybností o jeho možnej zaujatosti.“. Čo sa týka subjektívneho testu, z konštantnej judikatúry ESĽP vyplýva, že osobná (subjektívna) nestrannosť sudcu sa predpokladá až dovtedy, kým sa nepreukáže opak (porovnaj napr. *Hauschildt proti Dánsku*, rozsudok z 24. mája 1989, Sériá A č. 154, str. 21, ods. 47). Vychádzajúc z tohto prístupu (nevyhnutne redukujúceho výskyt pozitívnych subjektívnych testov) ESĽP (i) napr. vo veci *Pullar proti Spojenému Kráľovstvu*, sťažnosť č. 22399/93 judikoval, že „... Preto v niektorých prípadoch, v ktorých môže byť ťažké zaobstarať dôkazy vyvracajúce domnienku subjektívnej nestrannosti sudcu, predstavuje apel/požiadavka na objektívnu nestrannosť ďalšiu dôležitú záruku.“; (ii) resp. vo vyššie citovanom rozsudku vo veci *Kyprianou proti Cypru* ESĽP judikoval, že „Inými slovami, keďže Súd

indikoval zložitost konštatovania porušenia čl. 6 z dôvodu preukázania subjektívnej zaujatosti, zameral sa vo veľkej väčšine prípadov posudzovania zaujatosti práve na objektívny test. Medzi týmito dvoma prístupmi (pojмами) však nie je jednoznačná deliaca čiara, pretože konanie sudcu môže nielen vyvolať objektívne pochybnosti o jeho nestrannosti z pohľadu externého pozorovateľa (objektívny test) ale môže ísť zároveň aj o jeho osobné presvedčenie (subjektívny test).“ Z vyššie uvedeného vyplýva akcent ako Európskeho súdu pre ľudské práva tak ústavného súdu (recipujúceho základné prístupy ESLP) na tzv. objektívny test hodnotenia nestrannosti sudcu.

34. Súc ovplyvnený vyhlásením disciplinárne obvineného, že sa v danej veci necítil byť subjektívne zaujatý (viď záverečná reč disciplinárne obvineného sumarizovaná v bode 23 vyššie), sa na tzv. objektívny test hodnotenia nestrannosti sudcu zameral taktiež disciplinárny senát v prejednávanej veci. Európsky súd pre ľudské práva tzv. objektívny test opísal napr. v rozsudku z 24. februára 1993, vo veci Fey proti Rakúsku, sťažnosť č. 14396/88, ods. 30, kde ESLP o. i. uviedol, že „ ... V rámci objektívneho testu treba zistiť, či odhliadnuc od osobného správania sudcu, existujú zistiteľné/presvedčivé skutočnosti, ktoré môžu vyvolať pochybnosti o jeho nestrannosti. Z tohto uhľa pohľadu môže hrať svoju rolu aj zdanie. V hre je dôvera, ktorú musia súdy v demokratickej spoločnosti vzbudzovať vo verejnosti a predovšetkým, pokiaľ ide o trestné konanie, v obvinených. Z toho vyplýva, že pri rozhodovaní o tom, či je v danom prípade opodstatnený dôvod obávať sa ne/zaujatosti konkrétneho sudcu, je stanovisko obvineného dôležité, avšak nie je rozhodujúce. Rozhodujúce je, či takúto obavu možno považovať za objektívne opodstatnenú.“ V obdobnom duchu sa nesie aj neskoršia judikatúra ESLP (pozri napr. rozsudok ESLP z 20. mája 1998, Gautrin a ostatní proti Francúzsku, č. 38/1997/822/1025-1028, ods. 58, alebo rozsudky vo veciach Ferrantelli a Santangelo proti Taliansku a Wettstein proti Švajčiarsku, v ktorých ESLP zdôraznil význam objektívnej opodstatnenosti obavy (strachu) z nožnej zaujatosti konajúceho sudcu). Čo sa týka (i) jednak momentu, kedy je nutné oznámiť skutočnosti majúce potenciál spochybniť nestrannosť sudcu, (ii) jednak rozsahu samotného objektívneho testu, poukazuje disciplinárny senát na rozsudok ESLP z 26. mája 2020, vo veci Koulias proti Cypru, sťažnosť č. 48781/12, ods. 63, kde ESLP o. i. uviedol, že „... Vzhľadom na dôležitosť zdania, ak však takáto situácia (ktorá môže vyvolať náznak alebo zdanie zaujatosti) nastane, mala by byť táto situácia oznámená/zverejnená na začiatku konania a mala by sa posúdiť s prihliadnutím na rôzne faktory, majúce vplyv na určenie, či je v danom prípade vylúčenie skutočne potrebné. Ide o dôležitý procesný inštrument, ktorý je potrebný na poskytnutie primeraných záruk, pokiaľ ide o objektívnu aj subjektívnu nestrannosť.“ Na záver (ale určite nie v poslednom rade) disciplinárny senát poukazuje na rozsudok ESLP z 28. októbra 1998 vo veci Castillo Algar proti Španielsku, Reports 1998-VIII, ods. 45 kde ESLP judikoval, že „... Preto každý sudca, u ktorého existuje opodstatnená obava z nedostatku jeho nestrannosti, sa musí vylúčiť.“

V.D Vylúčenie sudcu - sumarizácia teoretických východísk

35. Pre lepšiu orientáciu disciplinárny senát na tomto mieste heslovito sumarizuje vyššie uvedené teoretické východiská (majúce svoje ukotvenie jednak v ustanoveniach Trestného poriadku, jednak v citovanej judikatúre ESLP a ústavného súdu), ktoré považoval za potrebné ustáliť za účelom zodpovedania troch otázok artikulovaných v bode 30 vyššie. Ide o nasledovné východiská: (i) právna úprava vylúčenia sudcu (§ 31 TP a nasl.) je koncipovaná kategoricky a nie podmienená v tom zmysle, že ak sú dané dôvody vylúčenia, sudca z vykonávania úkonov trestného konania vylúčený je (teda nie „môže byť vylúčený“ ale „je vylúčený“); (ii) dôvodom vylúčenia sudcu sú samotné pochybnosti o jeho nožnej zaujatosti (potenciál ohrozenia nestrannosti), nie je pritom rozhodné, či sudca vo veci preukázateľne (alebo napríklad aj podľa vlastného názoru) zaujatý je; (iii) účelom a zmyslom inštitútu vylúčenia sudcu je jednak ochrana individuálnych práv a slobôd, rovnako tak je účelom tohto inštitútu ochrana záujmov spoločnosti, konkrétne demokratického právneho štátu a jedného z jeho základných pilierov, ktorým je nezávislosť a nestrannosť súdnej moci; (iv) materiálom dôvodom vylúčenia sudcu sú pochybnosti o nožnej zaujatosti pre jeho pomer (a) k prejednávanej veci a/alebo (b) osobám uvedeným v § 31 ods. 1 TP a/alebo (c) orgánu uvedenému v § 31 ods. 1 TP; pričom zaujatosť sudcu pre pomer k veci považuje disciplinárny senát z pohľadu tzv. teórie zdania z dôvodu proximity (bezprostrednej blízkosti medzi možným záujmom sudcu a rozhodovaním vo veci) za takú, ktorá má vyšší potenciál atakovať hodnoty opísané v bode (iii) tohto odseku vyššie; (v) za pomer sudcu k veci sa považuje stav, kedy sudca má (alebo sa môže zdať, že má) osobný a bezprostredný záujem či už na (a) konečnom výsledku alebo (b) na parciálnych rozhodnutiach, prípadne aj (c) na priebehu (napr. na dĺžke) konania, v ktorom rozhoduje; (vi) nestrannosť sudcu je potrebné posudzovať zo subjektívneho hľadiska a z

objektívneho hľadiska; (vii) v rámci tzv. subjektívneho testu sa nezaujatosť sudcu prezumuje dovtedy, kým sa nepreukáže opak; skúmajú sa pri ňom preukázateľné osobné postoje a prístupy sudcu (napr. či prejavil nepriateľský postoj, zlomyseľnosť alebo zariadil, aby mu bola vec pridelená - pozri napr. rozsudok z 26. októbra 1984 vo veci De Cubber proti Belgicku, sťažnosť č. 9186/80, ods. 25); (viii) v rámci tzv. objektívneho testu sa skúma, či (a) bez ohľadu na správanie sa sudcu (subjektívny prístup) a (b) rovnako tak bez ohľadu na stanovisko/vyjadrenie sudcu k jeho k nožnej zaujatosti, existujú také skutočnosti, ktoré môžu (majú potenciál) vyvolať pochybnosti o nestrannosti sudcu; (ix) kľúčovou pre pozitívnu kvalifikáciu obavy (ako obavy majúcej potenciál spochybníť nestrannosť sudcu) je jej „objektívna opodstatnenosť“ (z anglického: „fear can be held to be objectively justified“); (x) pri posudzovaní objektívnej opodstatnenosti obavy je nutné zohľadniť vec komplexne (z anglického „taking into account various factors involved“); (xi) v prípade existencie opodstatnenej obavy o nestrannosť sudcu sa sudca „musí vylúčiť“ čo najskôr (pozri rozsudok ESLP z 28. októbra 1998 vo veci Castillo Algar proti Španielsku, Reports 1998-VIII, ods. 45).

36. Pre ilustráciu a lepšie pochopenie východísk sumarizovaných v predchádzajúcom bode (ktorý prístup si disciplinárny senát, vzhľadom k tomu, že v tejto časti odôvodnenia venuje priestor teoretickým východiskám svojho rozhodnutia, môže dovoliť) disciplinárny senát poukazuje na rozsudok ESLP z 26. mája 2020 vo veci Koulias proti Cypru, sťažnosť č. 48781/12. V danej veci ESLP konštatoval porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru tým, že vo veci v poslednej inštancii (na Najvyššom súde) rozhodoval sudca, ktorého syn pôsobil ako koncipient (junior counsel) v advokátskej kancelárii, ktorej zakladajúci partner (founding partner) prebral právne zastúpenie protistrany sťažovateľa v odvolacom konaní. V konaní pritom nebolo preukázané ba ani tvrdené (resp. vládou bol tvrdený opak), že by bol syn sudcu v predmetnom spore akokoľvek pracovne alebo inak angažovaný resp. že by mal na jeho výsledku akýkoľvek finančný záujem. Zároveň, na rozdiel od iných prípadov (napr. rozsudok ESLP z 13. novembra 2017 vo veci Ramljak proti Chorvátsku, sťažnosť č. 5856/13) bola kancelária, v ktorej syn sudcu pôsobil, kanceláriou väčšou a jeho postavenie v nej marginálnejším. Napriek týmto skutočnostiam ESLP okrem iného uzavrel, že „... Vznikli teda pochybnosti (zdanie) o zaujatosti (pozn. sudcu). Súd preto uzavrel, že sťažovateľove pochybnosti o nestrannosti sudcu G.C. boli z objektívnych dôvodov opodstatnené ...“. Uvedený príklad ilustruje citlivosť a význam, aký pochybnostiam a zdaniu o nožnej zaujatosti sudcu pripisuje ESLP a zároveň komplexnosť jeho posudzovania v snahe indikovať alebo vylúčiť objektívnu opodstatnenosť takýchto obáv.

37. Zaujatosť konkrétneho sudcu v prejednávanej veci musí vyplývať z objektívnych okolností podmieňujúcich jeho vzťah k predmetu konania. Ako už vyplýva z vyššie uvedeného, k záveru o tom, že sudca je vylúčený, nie je potrebné, aby bolo preukázané, že je zaujatý. Na vylúčenie sudcu postačuje, ak možno mať so zreteľom na jeho pomer k veci, pochybnosti o jeho nezaujatosti, dôvodnosť ktorých musí však vyplývať z objektívne preukázateľných skutočností. Za objektívne pritom nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu (vrátane dotknutého sudcu) javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci pristupuje alebo by pristupovať mohol. Aj pri zohľadnení teórie zdania sa môže u sudcu konštatovať zaujatosť iba v prípade, keď je z okolností objektívnej povahy zjavné, že jeho vzťah k veci dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti, nebude môcť rozhodovať „sine iura et studio“, teda nezávisle a nestranne. Otázka intenzity vzťahu sudcu k veci (alebo k osobám/orgánom) je kľúčovým momentom posudzovania prípadných pochybností o nezaujatosti sudcu. Inými slovami, pojmy „zdanie“ alebo „pochybnosť“ nie sú kategóriami ani samoučelnými ani omnipotentnými. Účelom námietky zaujatosti (resp. oznámenia zaujatosti) je ochrana hodnôt opísaných v tomto odôvodnení vyššie. Ochrana hodnôt alebo záujmov však má zmysel iba v prípade ich aspoň potenciálneho ohrozenia. V prípade expanzívnej interpretácie uvedených pojmov (napr. v intenciách, že na vylúčenie sudcu postačuje každá/akákoľvek pochybnosť) by došlo k popretiu účelu inštitútu námietky zaujatosti resp. oznámenia zaujatosti. Námietka zaujatosti (pokiaľ má ambíciu byť úspešnou) musí mať svoje obsahové zakotvenie, ktoré zákonodarca vyjadril spojením „pomer k“ (veci/účastníkom/zástupcom). Toto spojenie („pomer k“) vyjadruje kvalifikovaný, a teda nie akýkoľvek, vzťah sudcu či už k veci alebo osobám/orgánom. V opačnom prípade by už samotná artikulácia zdania (zaujatosti) vyvolávala pochybnosť o nezávislosti sudcu. Disciplinárny senát preto zdôrazňuje, že práve vyššie opísaná výnimočnosť situácií - prípadov zaujatosti sudcu alebo jej relevantného zdania resp. výnimočnosť prípadov, kedy existujú opodstatnené a relevantné pochybnosti o nezaujatosti sudcu akcentuje potrebu a význam ich konzekventného pomenovania a vyhodnotenia a to osobitne vo vzťahu k pomenovaniu zlyhaní dotknutého sudcu.

V.E Vylúčenie sudcu - povinnosť sudcu oznámiť svoju zaujatosť

38. Potom, ako disciplinárny senát ustálil jednak účel a obsahové vymedzenie inštitútu vylúčenia sudcu a zároveň pomenoval a opísal proces identifikácie (zistenia) zaujatosti (ktoré zistenia heslovito zhrnul v bode 37 tohto rozhodnutia vyššie), mohol disciplinárny senát pristúpiť k zodpovedaniu troch všeobecne formulovaných otázok a teda (i) či má sudca povinnosť oznámiť svoju zaujatosť v prípade ak je daný niektorý z dôvodov podľa § 31 ods. 1 TP; (ii) v prípade, ak takúto povinnosť sudca má, či je od nej oprostenej alebo je táto jeho povinnosť aspoň zmiernená nevyužitím práva účastníka namietať zaujatosť sudcu a (iii) pokiaľ tomu tak nie je (teda pokiaľ pasivita účastníkov nemá vplyv na existenciu notifikačnej povinnosti sudcu), či má sudca povinnosť oznámiť svoju zaujatosť aj v prípade, ak je subjektívne presvedčený o tom, že vo veci zaujatý nie je.

39. Odpoveď na prvú otázku (na otázku, či má sudca povinnosť oznámiť svoju zaujatosť v prípade ak je daný niektorý z dôvodov podľa § 31 ods. 1 TP) do značnej miery predznačujú konštatovania v bode 35 vyššie osobitne záver (syntéza) uvedený v bode 35 časť (i) vyššie, kde disciplinárny senát uzavrel, že právna úprava vylúčenia sudcu (§ 31 TP a nasl.) je koncipovaná kategoricky a nie podmienená v tom zmysle, že ak sú dané dôvody vylúčenia, sudca z vykonávania úkonov trestného konania vylúčený je (teda nie „môže byť vylúčený“ ale „je vylúčený“). Ustanovenie § 31 ods. 1 TP (v spojení s § 32 ods. 1 TP) nevytvára priestor pre voľnú úvahu sudcu o tom, či má svoju zaujatosť oznámiť v prípade ak existujú dôvody pre ktoré je z vykonávania úkonov trestného konania vylúčený. To (tento prístup) samozrejme treba odlíšiť od prirodzenej úvahy sudcu o tom, či takéto dôvody existujú alebo nie, ktorej úvahe je venovaný priestor v odpovedi na tretiu otázku (otázku, či má sudca povinnosť oznámiť svoju zaujatosť aj v prípade, ak je subjektívne presvedčený o tom, že vo veci zaujatý nie je). Na vyššie uvedenom závere nič nemení ani skutočnosť, že o oznámení zaujatosti sudcu (resp. o námietke zaujatosti) následne rozhoduje orgán podľa § 32 TP, pričom tento orgán môže o námietke/oznámení rozhodnúť aj tak, že sudca z vykonávania úkonov trestného konania vylúčený nie je. Inými slovami, tzv. inštančný postup (prípadne možnosť jeho následného prieskumu zo strany ústavného súdu) nezbavuje sudcu povinnosti oznámiť svoju zaujatosť v prípade ak nastali dôvody, ktoré ju opodstatňujú. Zjednodušene povedané, inštančný postup (resp. ústavný prieskum) nemá slúžiť na marginalizáciu alebo ospravedlnenie „defektu“ ale na jeho korekciu, pre prípad, že k nemu napriek zákonnému imperatívu došlo. Takýto záver možno odvodiť aj z ustálenej judikatúry ústavného súdu pojednávajúcej o subsidiarite ústavného prieskumu a o primárnej úlohe všeobecných súdov v procese ochrany ústavnosti. V tejto súvislosti disciplinárny senát poukazuje napr. na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 79/02 z 21. augusta 2002, kde ústavný súd judikoval, že „... Najvyšší súd mal preto vykladať ustanovenia TP týkajúce sa väzby, jej dôvodov, ako aj ich trvania tak, aby boli rešpektované aj medzinárodné záväzky Slovenskej republiky v oblasti ochrany základných ľudských práv a slobôd. ... Nie je len povinnosťou ústavného súdu ako súdneho orgánu ochrany ústavnosti dodržiavať vo svojej činnosti, okrem iného, medzinárodné zmluvy, ktorými je slovenská republika viazaná, ale túto povinnosť majú aj všeobecné súdy ako primárni ochrancovia ústavnosti vrátane povinnosti rešpektovať dohovor pri preskúvaní zákonnosti väzby.“

40. Podobne, ako v prípade prvej otázky, aj odpoveď na otázku druhú (na otázku, či je sudca oprostenej od povinnosti oznámiť svoju zaujatosť alebo je táto jeho povinnosť aspoň zmiernená nevyužitím práva účastníka namietať zaujatosť sudcu) je do značnej miery predznačená v skorších častiach tohto odôvodnenia, osobitne v časti pojednávajúcej o účele a zmysle inštitútu vylúčenia sudcu. Pokiaľ totiž disciplinárny senát dospel k záveru, že popri ochrane individuálnych práv účastníkov konania je základným účelom inštitútu vylúčenia sudcu aj ochrana (komplexnejších) záujmov spoločnosti (konkrétne ochrana princípov demokratického právneho štátu zastrešujúcich napr. hodnotu nezávislej a nestrannej súdnej moci), potom pasivita účastníka konania alebo aj prípadné zlyhanie prokurátora, v žiadnom rozsahu nemajú potenciál zbaviť sudcu povinnosti oznámiť svoju zaujatosť. Nad rámec uvedeného disciplinárny senát poukazuje taktiež na konštrukciu právnej úpravy vylúčenia sudcu v § 31 a § 32 Trestného poriadku, ktorý vzájomnú podmienenosť námietky zaujatosti (ktorú je strana podľa § 31 ods. 5 TP povinná vzniesť bez meškania, len čo sa dozvedela o dôvodoch vylúčenia) a oznámenia zaujatosti (podľa § 32 ods. 1 TP) nekonštruuje a tieto dve možnosti ponecháva v paralelnej línii. Disciplinárny senát, vychádzajúc z vyššie uvedeného, dospel k záveru, že pasivita strán nie je dôvodom pre zánik alebo zmenu obsahu povinnosti sudcu oznámiť svoju zaujatosť (v prípade existencie dôvodov). Na druhej strane však disciplinárny senát konštatuje, že spomínaná pasivita strán (najmä prokurátora, ktorého rolou je ochrana záujmov spoločnosti) môže mať svoju relevanciu v rámci tzv. objektívneho testu, ktorému je venovaný priestor v tomto odôvodnení nižšie.

41. Nakoniec sa disciplinárny senát venoval aj zodpovedaniu poslednej, tretej otázky, či má sudca povinnosť oznámiť svoju zaujatosť aj v prípade, ak je subjektívne presvedčený o tom, že vo veci zaujatý nie je. Odpoveď na túto otázku je, v podstate ani nie tak skrytá, ako skôr explicitne vyjadrená, práve v ustanovení § 31 ods. 1 Trestného poriadku vymedzujúceho dôvod, pre ktorý je sudca z vykonávania úkonov trestného konania vylúčený. Tým dôvodom je možná pochybnosť o jeho nezaujatosti (pre pomer či už k veci, osobám alebo orgánom). Dôvodom vylúčenia sudcu nie je len jeho zaujatosť ale aj možná pochybnosť o jeho nezaujatosti. Sudca si nevyhnutne musí klásť popri bazálnej otázke (či je vo veci zaujatý) aj otázku druhú a rovnocennú - či možno mať pochybnosť o jeho nezaujatosti. Táto jeho povinnosť (ktorej splnenie je nevyhnutné preto, aby postupoval v súlade s ustanovením § 32 TP v spojení s § 31 ods. 1 TP chrániac tým ústavné hodnoty) ho vedie resp. musí viesť k tzv. objektívnemu testu, ktorý je bližšie opísaný v bode 34 vyššie. Záver vyjadrený v tomto bode vyššie spočívajúci v konštatovaní, že sudca musí oznámiť svoju zaujatosť v prípade, ak možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti má svoju oporu v už citovanom rozsudku ESLP z 28. októbra 1998 vo veci Castillo Algar proti Španielsku. K obdobnému záveru dospel aj Ústavný súd Českej republiky vo svojom náleze sp. zn. I. ÚS 1811/14 z 27. mája 2015, kde judikoval, že „Integrální součástí práva na spravedlivý proces podle čl. 36 Listiny základních práv a svobod je garance toho, aby ve věci rozhodoval nestranný soudce. Dbát na dodržení nestrannosti je povinností soudců, a nikoliv účastníků řízení. Při plnění této povinnosti musí soudci o nestrannosti uvažovat nejen v subjektivní, ale i v objektivní rovině. Soudce se tedy nesmí spokojit s tím, že se subjektivně necítí být podjatý, ale vždy se musí zabývat i otázkou, zda s ohledem na jemu známé okolnosti případu jsou (objektivně vzato) vyloučeny oprávněné pochybnosti o jeho nestrannosti.“

V.F Objektívny test

42. Odpoveď na tri vyššie formulované a zodpovedané otázky doviedla disciplinárny senát k vymedzeniu tzv. objektívneho testu. Disciplinárny senát totiž dospel k záveru, že vykonanie tzv. objektívneho testu (teda procesu, ktorého cieľom je zistenie, či možno mať pochybnosti o zaujatosti sudcu) zo strany sudcu je jeho povinnosťou preto, aby mohol postupovať v súlade s imperatívom daným v § 32 TP v spojení s § 31 ods. 1 TP. Či už pôjde o test v duchu vyššie citovanej judikatúry ESLP a ústavného súdu alebo pôjde o kladenie si iných relevantných otázok a nachádzanie odpovedí na ne, ustanovenie § 31 a § 32 Trestného poriadku kladie sudcovi povinnosť zamýšľať sa nad tým, či existujú skutočnosti spochybňujúce jeho zaujatosť resp. vyhodnocovať relevantné skutočnosti touto optikou. Abstrahujúc podstatu tzv. objektívneho testu možno ho popísať ako proces identifikácie alebo vylúčenia takej skutočnosti (resp. takých skutočností), ktorá/é by objektívne odôvodňovali obavu z toho, že sudca môže byť vo veci zaujatý. Na jednej strane teda stojí pomenovanie „obavy“ (potenciálu/možnosti) narušenia nestrannosti sudcu, na druhej však táto obava musí mať svoje objektívne opodstatnenie. Pri hľadaní „objektívnej povahy“ (ktorá je svojim spôsobom opozitom subjektívneho prístupu) sa hľadajúci (z podstaty veci) musí zamýšľať nad tým, ako môže „skutočnosť“ pôsobiť na tretie osoby. Disciplinárny senát považuje za potrebné zdôrazniť, že úvahami v tejto časti odôvodnenia neprináša žiadne nové ani nedefinuje nové štandardy v pohľade na zaujatosť a následne vylúčenie sudcu. Disciplinárny senát len v štruktúrovanejšej podobe analyzuje a sumarizuje buď notoriety alebo zrejme fakty (až banality), ktoré usporadúva do celistvejšieho opisu myšlienkového pochodu, ktorý od sudcu ustanovenia Trestného poriadku pojednávajúce o vylúčení sudcu vyžadujú.

43. Objektívny test by teda mal spočívať v položení si pomerne banálnej otázky, či by si tretia, primerane informovaná osoba (nestranný pozorovateľ), po zvážení relevantných okolností mohla myslieť, že sudca by mohol byť vo veci zaujatý. Sudca si musí túto otázku klásť jednak preventívne, ako „hľadajúci“, v takom prípade otázka v podstate zodpovedá zneniu v predošlej vete. Môže však nastať aj situácia, že si sudca obdobnú otázku musí klásť veľmi adresne, ako „posudzujúci“, a potom je možné otázku redukovať do podoby, či konkrétna skutočnosť je takou skutočnosťou, ktorá objektívne opodstatňuje obavu zo zaujatosti sudcu. Potreba kladenia si takejto otázky vzniká spontánne, bezprostredne po oboznámení sa s „kritickou skutočnosťou“. Samozrejme, či sudca považuje skutočnosť za „kritickú“ alebo nie bude závisieť od jeho citlivosti a správnosti jeho vyhodnotenia (to ako kritičnosť vyhodnotil) bude opäť posudzovaná „objektívnym pohľadom“ (či by bežný recipient takejto informácie túto považoval za relevantnú). Dochádza tak k akejsi korekcii významu zdania, kde v prípade prvej, základnej, otázky (objektívny test) je relevantné zdanie o tom, či sa sudca môže javiť zaujatý a v prípade tzv. „predotázky“ je dôležité zdanie, či nejaká skutočnosť môže mať svoj význam na to, aby vôbec bola zvažovaná. Inými slovami a opisne (mierne pejoratívne), či po zaznení informácie (o boznámení sa so skutočnosťou) môže

a má nestrannému pozorovateľovi „zasvietiť kontrolka“. Z podstaty veci bude hrať potom rolu obsah a charakter informácie, jej možný negatívny nádych až škandalóznosť, celkový kontext a podobne.

V.G Aplikácia východísk na prejednávanej veci

44. Optikou vyššie uvedeného následne disciplinárny senát posudzoval časť výpovede obvineného Ing. E. z 5. mája 2020 citovanú v bode 25 písm. b) tohto rozhodnutia vyššie (ďalej taktiež „výpoveď Ing. E.“). Pre disciplinárny senát boli tam uvedené skutočnosti rozhodné z toho dôvodu, že posúdenie výpovede Ing. E. hralo významnú (až kľúčovú) rolu v odôvodnení rozhodnutia 4Tp/14/2020, ktorým disciplinárne obvinený nechal Ing. Norberta C. do väzby. Konkrétne disciplinárne obvinený v rozhodnutí 4Tp/14/2020 uviedol nasledovné: „Pokiaľ na tomto závere nemení ani zistená skutočnosť, vyplývajúca z výpovede obv. Ing. E. z 05.05.2020, ktorý mal uviesť, že zo vzájomnej komunikácie vycítil a neskôr mu to aj mal povedať obv. Ing. S. najskôr, že peniaze z úplatkov idú do Nitra a potom mal uviesť, že idú C., túto skutočnosť mal podľa tohto obvineného potvrdiť aj obv. Ing. E., ktorý však, tak ako vyplýva zo spisu, k tomuto doteraz vypočutý nebol. Súčasťou zápisnice o výsluchu tohto obvineného je aj otázka obhajkyne, aby sa vyjadril kde a kedy sa mal Ing. S. takto vyjadriť, na čo obv. Ing. E. uviedol, že sa k tomu vyjadriť nevie, lebo stretnutí bolo viac. Tento záver bol prijatý jednak s prihliadnutím na to, že sa takto vyjadril spoluobvinený, ktorý sa k spáchaniu trestnej činnosti doznáva, teda kajúcnik, ktorého vierohodnosť výpovede sa tak môže javiť ako značne oslabená. Navyše je potrebné v tejto súvislosti uviesť, že ide o nepriame svedectvo, teda svedectvo z druhej ruky ...“. Abstrahujúc podstatu disciplinárny senát sumarizuje, že disciplinárne obvinený výpoveď Ing. E. vyhodnocoval (posudzoval jej význam a dôveryhodnosť) a toto posúdenie bolo kľúčové pre rozhodnutie o vzatí jednej z dvoch obvinených osôb do väzby. Disciplinárne obvinený výpoveď Ing. E. vyhodnotil ako nedostatočnú na to, aby mohla byť pre rozhodnutie relevantná a to primárne z dvoch nasledovných dôvodov; že (i) Ing. E. je kajúcnik a preto sa vierohodnosť jeho výpovede môže javiť ako značne oslabená a (ii) skutočnosti, ktoré Ing. E. uvádza sú tzv. nepriamym svedectvom. V kontexte s citovaným posúdením sa potom disciplinárny senát zameril na tú časť výpovede Ing. E., v ktorej tento uviedol, že „Popri viacerých príležitostiach sa E. odvolával, že má vplyv na políciu. Boli prípady, keď E. a O. riešili projekty, ktoré mne tvrdili, že sa týkajú ľudí blízkych polícii. Nepamätám si teraz z hlavy názvy tých projektov, ale pamätám si konkrétne jeden prípad, že pán O. v projekte s názvom Altmayer loboval za jeho opravu s odôvodnením, že je to záujem pána R., ktorý má dobré vzťahy s pánom O.. Jedná sa o sudcu R.. To mi povedal pán O.. V tomto projekte išlo o to, že projekt bol finančne nakontrahovaný, no zistilo sa, že nemal byť nakontrahovaný a bolo ho potrebné dofinancovať s tým, že pán O. chodil za mnou a potom aj za pánom E.. Nie som si istý, že aj R. bol aj za pánom E. osobne. Toto mi mal povedať pán E., aspoň takto si to pamätám. Nakoniec sa zistilo, že sa problémy v projekte netýkali hodnotenia. Bol to starý projekt a skôr sa hľadalo, že ako to vyriešiť. Tento projekt bol schválený ešte za pána S., kedy bol výkonným riaditeľom PPA a za E. sa zistilo, že projekt nemal byť nakontrahovaný. V tejto súvislosti som loboval u pána E., no on mi povedal, že už bol za ním aj pán O. a že on už loboval v tejto veci.“.

45. S odkazom na skoršie časti odôvodnenia vyššie (týkajúce sa teoretických východísk a najmä objektívneho testu) si disciplinárny senát položil otázku, či samotná výpoveď Ing. E. (jej časť citovaná v závere predchádzajúceho bodu) alebo niektorá z tam uvedených skutočností, prípadne tam uvedené skutočnosti vo vzájomných súvislostiach, sú takou skutočnosťou, ktorá objektívne odôvodňuje obavu z toho, že by disciplinárne obvinený mohol byť vo veci 4Tp/14/2020, rozhodujúc o väzbe Ing. H. C., zaujatým (teda, či možno mať pochybnosti o jeho zaujatosti). Rozmeniac túto otázku „na drobné“ ju disciplinárny senát formuloval nasledovne: či citované skutočnosti, ktoré zazneli vo výpovedi Ing. E., môžu vyvolať opodstatnenú pochybnosť o tom, že disciplinárne obvinený bude túto výpoveď Ing. E. posudzovať nestranne. Odpoveď na túto otázku (ktorú si, s odkazom na vyššie uvedené teoretické východiská, musel klásť disciplinárne obvinený) považoval disciplinárny senát za jadrovú pre rozhodnutie vo veci.

46. Vo svetle vyššie uvedeného disciplinárny senát analyzoval citovaný text výpovede Ing. E. pričom dospel k nasledovnému: (i) v inkriminovanej časti (v rozsahu jedného kratšieho odseku - 14 riadkov) výpovede Ing. E. zaznelo meno „R.“ celkovo trikrát, jedenkrát zaznel názov projektu/nehnutel'nosti (Altmayer), s ktorým je disciplinárne obvinený spájaný; (ii) meno disciplinárne obvineného v inkriminovanej časti výpovede zaznelo v súvislosti s aktivitami nasledovných osôb (označených ich priezviskami): E., O., E., S., E.; (iii) aktivity osôb uvedených v prechádzajúcom bode sa mali týkať záujmov disciplinárne obvineného (súvisiacich s projektom Altmayer) a boli opísané slovami ako (a)

„riešili projekty“, (b) „loboval za jeho opravu“, (c) „bolo ho potrebné dofinancovať“, (d) „skôr sa hľadalo, že ako to vyriešiť“ alebo „bol za ním pán O. a že on už loboval v tejto súvislosti“. Disciplinárny senát následne posúdil tieto skutočnosti (tvrdenia obvineného E.) z pohľadu, či ich (ako také) možno vnímať ako tvrdenia (bez ohľadu na ich pravdivosť) s pozitívnou, neutrálnou alebo negatívnou výpovednou hodnotou a to či už vo vzťahu k bežnej osobe ale najmä vo vzťahu k osobe kvalifikovanej - sudcovi. Pre lepšiu ilustráciu si disciplinárny senát pomohol tzv. front page testom a teda si položil otázku, ako by dotknutá osoba vnímala, ak by boli takéto informácie zverejnené na titulnej strane novín. Disciplinárny senát dospel k záveru, že uvedené tvrdenia majú silne negatívne konotácie, keďže (i) meno sudcu Š. R. K. zaznieva opakovane vo výpovedi osoby obvinenej z korupčnej trestnej činnosti; (ii) v spojení s činnosťou ďalších štyroch osôb obvinených z korupčnej trestnej činnosti, (iii) ktorá činnosť sa má týkať (v zmysle sledovať, snažiť sa dosiahnuť) ekonomických záujmov disciplinárne obvineného (sudcu rozhodujúceho o väzbe); (iv) pričom táto činnosť týchto osôb má potenciál vykazovať znaky činnosti nezákonnej („lobovať“ v zmysle ovplyvňovať rozhodnutie orgánu verejnej správy osobou, ktorá nemá mať prečo vplyv na jeho rozhodovaciu činnosť).

47. Vychádzajúc zo záveru uvedeného v predošlom bode si disciplinárny senát položil otázku (ktorú otázku si mal položiť aj disciplinárne obvinený), či by nestranný pozorovateľ (súc znalý týchto skutočností) mohol nadobudnúť pochybnosť o tom, že disciplinárne obvinený bude výpoveď Ing. E. posudzovať nestranne. Inými slovami, či by nestranný pozorovateľ mohol mať pochybnosti o tom, že sudca bude výpoveď Ing. E. posudzovať inak, ako keby sa ho táto výpoveď vôbec netýkala. Vzhľadom na (i) silne negatívny podtext obsahu výpovede (naznačujúcej nezákonné aktivity osôb obvinených z korupčnej trestnej činnosti); (ii) explicitnú osobnú prepojenosť disciplinárne obvineného (spočívajúcu v trojnásobnej artikulácii priezviska disciplinárne obvineného a uvedením jeho funkcie) s tvrdeným „lobingom“ trestne stíhaných osôb; (iii) vzhľadom na vyjadrený ekonomický záujem disciplinárne obvineného, v ktorého prospech sa mali angažovať trestne stíhané osoby dospel disciplinárny senát k záveru o odôvodnenosti takýchto pochybností. Disciplinárny senát dospel k záveru, že možno mať pochybnosti o tom, že by mohol mať disciplinárny obvinený (osobný) záujem takúto výpoveď spochybňovať, jej význam marginalizovať alebo bagatelizovať. Vychádzajúc zo skutočností uvedených v bodoch 45 až 47 vyššie dospel disciplinárny senát k záveru o opodstatnenosti pochybností nestranného pozorovateľa o tom, že sudca posudzujúci časť výpovede obvineného ju bude posudzovať súc ovplyvnený jej inou časťou týkajúcou sa jeho osoby. Inými slovami, disciplinárny senát indikoval potenciál pochybnosti o tom, že prisúdenie hodnoty jednej časti výpovede bude zvädzať k prisúdeniu rovnakej hodnoty inej časti tej istej výpovede, ktorá by mohla mať dosah na osobný stav konajúceho sudcu. Alebo ešte explicitnejšie povedané, disciplinárny senát vzhliadol značnú dávku racionality v tom, že by si nestranný pozorovateľ mohol klásť otázku, či konajúci sudca nevyhodnotil jednu časť výpovede takým spôsobom, aby mu rovnaké vyhodnotenie jej inej časti nemohlo „ublížiť“. Uvedené závery do istej miery odôvodňuje aj mlčanie resp. ignorovanie tej časti výpovede Ing. E., ktorá sa sudcu (disciplinárne obvineného) týkala. Disciplinárne obvinený predmetnú časť výpovede nijakým spôsobom nezmenil a ani nenaznačil, že by ju akýmkoľvek spôsobom posúdil alebo zohľadnil v rámci svojho rozhodovacieho procesu, čo vzhľadom na už analyzovanú toxicitu textu [najmä tvrdená bezprostredná asociácia (v relevantnom čase) predsedu Š. R. K. s „pochybnou“ (lobing) činnosťou osôb obvinených zo závažnej trestnej činnosti] má taktiež vplyv na zdanie jeho ne/zaujatosti. Závery uvedené v tomto bode vyššie umocňuje aj časť odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3Tost/30/2020 z 9. júla 2020 (ktorým najvyšší súd v časti zrušil rozhodnutie 4Tp/14/2020 a vzal Ing. C. do väzby), kde tento výpoveď Ing. E. vyhodnotil kategoricky inak a o. i. uviedol, že „Absolútna negácia informácií poskytnutých kajúcnikom už v čase rozhodovania o väzbe by automaticky vylučovala nielen možnosť rozhodnúť o väzbe, ale aj možnosť vzniesť obvinenie podozrivej osobe.“.

48. Disciplinárny senát taktiež posúdil argumentáciu disciplinárne obvineného týkajúcu sa uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1Tost/34/2020 z 30. decembra 2020 (ďalej len „rozhodnutie 1Tost/34/2020“), ktoré má byť podľa vyjadrenia disciplinárne obvineného pre disciplinárny senát záväzné, nakoľko ním mal najvyšší súd už skôr (30. decembra 2020) rozhodnúť o tom, či disciplinárne obvinený mal pred vydaním uznesenia Š. sp.zn. 4Tp/14/2020 z 5. júla 2020 oznámiť svoju zaujatosť, pričom túto otázku mal najvyšší súd vyhodnotiť negatívne. Disciplinárny senát sa s takto formulovaným záverom disciplinárne obvineného nestotožnil z nasledovných dôvodov: (i) v prvom rade je nutné uviesť, že najvyšší súd nie je súdom inštančne nadriadeným najvyššiemu správne súdu; (ii) rozhodnutie 1Tost/34/2020 nie je rozhodnutím v inštančnom postupe vo vzťahu k rozhodnutiu disciplinárneho senátu, navyiac z jedinej relevantnej vety týkajúcej sa dôvodov pre vylúčenie disciplinárne obvineného [ktorá znie: „Dôvody pre

vylúčenie sudcu JUDr. Z. R. vznikli až následne (ex post) tým, že bol vo veci vypočutý ako svedok a sice 21. júla 2020 (obvinený bol vzatý do väzby 5. júla 2020).“] nie je možné vyvodiť, akými úvahami sa najvyšší súd riadil a na základe čoho dospel k pomerne kategorickému záveru; (iii) výroková časť rozhodnutia 1Tost/34/2020 znie „Podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku sťažnosť obvineného Ing. X.A. (pozn. zrejme Ing. S. E.) zamietá.“, ani v prípade (hypotetickej) viazanosti iným rozhodnutím nie je konajúci súd viazaný jeho odôvodnením ale len výrokom; (iv) rozhodnutie 1Tost/34/2020 nemožno v žiadnom kontexte vnímať vo vzťahu k veci prejednáwanej disciplinárnym senátom ani ako (z obsahového hľadiska) rozhodnutie o prejudiciálnej otázke (keď už pre nič iné, tak pre zásadnú odlišnosť konaní - najvyšší súd rozhodoval o sťažnosti obvineného proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie o vzatí do väzby; disciplinárny senát rozhoduje o disciplinárnom previnení); (v) najvyšší súd sa v rozhodnutí 1Tost/34/2020 otázkou zaujatosti disciplinárne obvineného zaoberal spôsobom a v rozsahu, ktorý indikuje už samotné navetie: „Najvyšší súd v závere zareaguje aj na zostávajúce sťažnostné námietky ...“; (vi) vo svojich úvahách bol pritom najvyšší súd zásadným spôsobom ovplyvnený/limitovaný uznesením sp.zn. 4Ndt/24/2020 zo 6. októbra 2020 (ďalej len „rozhodnutie 4Ndt/24/2020“), ktorým najvyšší súd vylúčil disciplinárne obvineného z vykonávania úkonov v konaní 4Tp/14/2020; (vii) rozhodnutím 4Ndt/24/2020 bol disciplinárne obvinený vylúčený z vykonávania úkonov v konaní 4Tp/14/2020 pretože bol vo veci (v kauze „Dobytkár“) vypočutý ako svedok; disciplinárny senát však poukazuje na skutočnosť, že v prípade vylúčenia pre pomer k veci z dôvodu výpovede konajúceho sudcu ako svedka tento pomer nevzniká nevyhnutne momentom nadobudnutia procesného postavenia svedka ale spravidla (vychádzajúc z logickej súslednosti) skôr, keďže svedok vypovedá o veciach, o ktorých sa dozvedel pred svojou výpoveďou; (viii) v neposlednom rade disciplinárny senát poukazuje na zásadnú materiálnu odlišnosť v rozhodovaní najvyššieho súdu a disciplinárneho senátu - najvyšší súd v konaní 1Tost/34/2020 nerozhodoval ani len o námietke zaujatosti (prípadne o oznámení zaujatosti) disciplinárne obvineného; naopak disciplinárny senát rozhoduje o porušení povinnosti tým, že disciplinárne obvinený svoju zaujatosť neoznámil (čo je skutočnosť do značnej miery autonómna od následného rozhodnutia o tom, či vylúčený je/nie je). Poukazujúc na rozhodnutie najvyššieho správneho súdu sp.zn. 32D/13/2021 zo 7. novembra 2022, v ktorom sa najvyšší správny súd vyjadril k otázke viazanosti disciplinárneho rozhodnutia skorším nálezom ústavného súdu a vychádzajúc z vyššie uvedeného dospel disciplinárny senát k záveru, že rozhodnutím 1Tost/34/2020 v prejednáwanej veci viazaný nie je. Nad rámec uvedeného disciplinárny senát uvádza, že pokiaľ by sa aj najvyšší súd jednoznačným a relevantným spôsobom k otázke zásadnej pre toto disciplinárne konanie vyjadril, je plne v diskrecii disciplinárneho senátu obsah takéhoto vyjadrenia posúdiť a zaujať k nemu napríklad úplne opačný postoj.

49. Disciplinárny senát sa ďalej zaoberal námietkou (argumentáciou) disciplinárne obvineného, ktorú jeho obhajca na ústnom pojednávaní konanom dňa 19. decembra 2022 v podstatnom artikuloval v tom zmysle, že rozhodovanie o tom, či sudca svoju zaujatosť oznámi, je procesné rozhodnutie súdu smerujúce k záveru ne/vysloviť (ne/oznámiť) svoju zaujatosť. V tejto súvislosti obhajca poukázal na skutočnosť, že trestať za právny názor nemožno, resp. možno iba v prípade svojvoľného rozhodnutia. Disciplinárny senát sa s takouto kvalifikáciou postupu sudcu vykonávajúceho (resp. povinného vykonať) tzv. objektívny test nestrannosti nestotožnil [primárne preto, že takáto kvalifikácia nemá svoje normatívne ukotvenie (v tom zmysle, že by postup mal viesť k rozhodnutiu v niektorej z foriem predpokladaných zákonom) a ani logické opodstatnenie]. Disciplinárny senát v tomto postupe (v postupe sudcu ne/identifikujúceho dôvody svojej zaujatosti) nevzhliadol ani žiadnu podobnosť s rozhodovaním súdu vo veci samej a to či už z procesného alebo hmotnoprávneho hľadiska, ktorá podobnosť by opodstatňovala zvýšenú ochranu diskrecie sudcu (reflektovanú do možnosti postihu len arbitrárneho rozhodnutia). Čo sa týka návrhu disciplinárne obvineného obsiahnutého v závere prvého vyjadrenia, aby disciplinárny senát predložil prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru Európskej únie (viď bod 6 tohto rozhodnutia vyššie), túto disciplinárny senát vzhľadom k zmene relevantnej právnej úpravy, ktorá nastala od podania predmetného návrhu (nadobudnutie účinnosti disciplinárneho súdneho poriadku a s tým súvisiacia zmena zloženia disciplinárnych senátov ako aj zmena ich charakteru), vychádzajúc pritom (materiálne) zo svojej skoršej judikatúry (pozri napr. rozhodnutie sp.zn. 31D/7/2022 z 13. septembra 2022) považoval za bezpredmetnú a nevydával o nej osobitné rozhodnutie.

50. V neposlednom rade sa disciplinárny senát zaoberal aj (všeobecnou) výhradou obhajcu disciplinárne obvineného [ktorú tento vyjadril v záverečnej reči; viď bod 22 časť (i) tohto rozhodnutia vyššie] spočívajúcou v tom, že nepovažuje za šťastné riešenie, ak sudca oznamuje zaujatosť preventívne resp. z opatrnosti. Samozrejme, že (vo všeobecnosti) uznanie viny za porušenie povinnosti sudcu oznámiť svoju zaujatosť nevyhnutne vedie k (budúcej) zvýšenej opatrnosti v porovnaní so stavom,

kedy by došlo k oslobodeniu spod návrhu. Takýto prirodzený následok potenciálneho odsudzujúceho rozhodnutia však nemôže apriórne brániť jeho vydaniu. Najvyšší správny súd v tejto súvislosti poukazuje na odôvodnenie svojho skoršieho rozhodnutia sp zn. 32Dz/20/2022 z 27. septembra 2022, kde uviedol, že „Najvyšší správny súd z obsahu oznámenia sudkyne (v ktorom táto uvádza komplexnú argumentáciu, prečo vylúčenie jej osoby nemožno považovať za dôvodné) a osobitne z formulácie tam uvádzaných skutočností a zvoleného „slovníka“ (napr. spojenie „... s úctou k teórii zdania ...“ alebo spojenie „... požiadať príslušné senáty o posúdenie, či v tejto veci sú alebo nie sú dôvody, ktoré zakladajú pochybnosti ...“) dospel k záveru, že toto podanie sudkyňa urobila „z opatrnosti“. Konkrétne z opatrnosti, že by aplikácia teórie zdania mohla viesť k záverom zakladajúcim pochybnosti o jej nezaujatosti. Paradoxne však práve oznámenie, ktoré „v náznaku“ indikuje možné prípadné pochybnosti (prípadných tretích osôb) o nezaujatosti sudcu, hoc takéto pochybnosti samo oznámenie jedným dychom vyvracia, môže vyvolať zdanie, ktoré je relevantné z pohľadu posudzovania objektívneho hľadiska nestrannosti sudcu. Inými slovami, úkony „z opatrnosti“ nemajú svoje opodstatnenie ani v aplikovateľnej právnej norme (sudca nemá povinnosť oznamovať z opatrnosti svoju „nezaujatosť“), ani z podstaty samotnej, keď sa „opatrnosť“ stáva zdrojom neistoty.“ V súvislosti s avizovaným posilnením apetitu podávať tzv. oznámenia z opatrnosti disciplinárny senát preto poukazuje na (i) bod 31 tohto rozhodnutia vyššie (vysvetľujúci zmysel zohľadňovania proximity záujmu sudcu v rámci tzv. teórie zdania); (ii) bod 42 tohto rozhodnutia vyššie (zaoberajúci sa tzv. kritickou skutočnosťou vo svetle objektívneho testu); ale najmä (iii) body 46 a 47 tohto rozhodnutia vyššie, v ktorých disciplinárny senát aplikoval teoretické východiská na prejednávajúcu vec. Súc presvedčený, že (i) spontánnym až prvoplánovým oznámeniam „z opatrnosti“ bráni legitímne očakávanie schopnosti sudcu citlivo vyhodnotiť závažnosť okolností, ktoré by boli spôsobilé vo svetle teórie zdania spochybniť jeho nestrannosť a teda očakávanie schopnosti indikovať tzv. relevantné kontrolky kritického charakteru a zároveň, že (ii) kverulantským „opatrnostným oznámeniam zaujatosti“ bráni na druhej strane legitímne očakávanie, že sudca spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, disciplinárny senát vyhodnotil námietku artikulovanú v úvode tohto bodu ako nedôvodnú.

51. S odkazom na vyššie uvedené disciplinárny senát uzavrel, že disciplinárne obvinený pochybil, keď pri rozhodovaní o návrhu prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR, sp. zn. VII/3 Gv 106/19/1000-313 zo dňa 4. júla 2020 na vzatie do väzby obvinených Ing. S. E. a Ing. H. C. neoznámil svoju zaujatosť podľa § 32 ods. 1 Trestného poriadku v spojení s § 31 ods. 1 Trestného poriadku, čím porušil povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo narušiť vážnosť a dôstojnosť funkcie sudcu alebo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov podľa § 30 ods. 1 zákona č. 385/2000 Z. z. ako aj povinnosť sudcu dbať svojim správaním na to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná podľa § 30 ods. 2 písm. e) zákona č. 385/2000 Z.z.. Z hľadiska posudzovania zavinenia (subjektívnej stránky) je potrebné uviesť, že konania (resp. nečinnosti - neoznámenia svojej zaujatosti) disciplinárne obvineného je nutné vyhodnotiť ako zavinené, nakoľko ide o dlhoročného sudcu, ktorý vedel resp. aj vzhľadom na skutočnosti, ktoré uviedol vo svojich prednesoch a písomných podaniach mal a musel vedieť, že nekonaním (neoznámením svojej zaujatosti) porušuje resp. môže porušiť imperatív daný zákonom. Následne sa disciplinárny senát zaoberal kvalifikáciou takéhoto porušenia zo strany disciplinárne obvineného ako disciplinárneho previnenia. Disciplinárny senát (vzhľadom na výrok tohto rozhodnutia), zdôrazňuje, že nie každé neoznámenie zaujatosti sudcu možno kvalifikovať ako závažné disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 2 písm. b) v spojení s § 116 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 385/2000 Z. z.. Podľa § 116 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z.z. je závažným disciplinárnym previnením konanie uvedené v odseku 1 okrem konania uvedeného v písmenách c) a d), ak vzhľadom na povahu porušenej povinnosti, spôsob konania, mieru zavinenia, opakovanie alebo iné prirážajúce okolnosti je jeho škodlivosť zvýšená. Disciplinárny senát v prejednávanej veci identifikoval dôvody pre aplikáciu ustanovenia § 116 ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z.z. a to (a) spôsob konania a (b) prirážajúce okolnosti, ktoré skutočnosti v konkrétnom vzhľadom na nasledovnom: (i) disciplinárne obvinený bol v inkriminovanom čase (v čase rozhodovania) nielen sudcom ale aj predsedom Š. R. K., teda akýmsi etalónom (dokonca role modelom) trestného sudcu, od ktorého možno spravodlivo očakávať, že bude zákony (v tomto prípade ustanovenie § 31 a nasl. TP) nielen dôsledne dodržiavať ale svojim správaním k tomu aj motivovať iných; (ii) vec, ktorej sa pochybenie disciplinárne obvineného týkala, bolo vecou výrazne exponovanou, masívne mediálne pokrytou; išlo (resp. ide) o jednu z najväčších korupčných káuz v dejinách štátu, ktorej rozsahu zodpovedala aj pozornosť médií a verejnosti (čo má vplyv na dopad zlyhania disciplinárne obvineného); (iii) spôsob, akým disciplinárne obvinený „jednosmerne“ aplikoval teóriu zdania pri výpovedi Ing. E. (konkrétne tvrdiac, že tento je „kajúcnik, ktorého vierohodnosť výpovede sa tak môže javiť ako značne

oslabená“) a v kontraste s tým, sa vôbec nezaoberal jej potenciálom spochybníť zdanie o zaujatosti sudcu (disciplinárne obvinený v rozhodnutí 4Tp/14/2020 inkriminovanú časť výpovede Ing. E., ktorá sa ho týkala, vôbec nezmenil) ale najmä (iv) intenzitu a jednoznačne negatívny charakter informácií (viď body 46 a 47 vyššie), ktoré o disciplinárne obvinenom vo svojej výpovedi uviedol Ing. E. a ku ktorým sa disciplinárne obvinený nijakým spôsobom nevymedzil, nespomenul resp. opomenul ich mlčaním, ako keby ani nezazneli. Všetky tieto skutočnosti (ich význam a intenzita) vo vzájomnej súvislosti doviedli disciplinárny senát k záveru, že pochybenie disciplinárne obvineného nebolo možné kvalifikovať iba ako disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 1 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z., ale že išlo o disciplinárne previnenie závažné.

52. Pri ukladaní disciplinárneho opatrenia disciplinárny senát zohľadnil všetky vyššie uvedené skutočnosti, ktoré na tomto mieste nebude opätovne uvádzať. Z nich vychádzajúc dospel k záveru o potrebe uloženia opatrenia primerane prísneho a teda nie opatrenia symbolického. Na druhej strane (s odkazom na disciplinárne opatrenie, ktoré v návrhu požadovali disciplinárni navrhovatelia), disciplinárny senát (zámerne pejoratívne) uvádza, že najvyšší správny súd nie je súdom trofejným, ktorého úlohou by bolo realizovať rituálne popravky disciplinárne obvinených. Pre disciplinárny senát je pri ukladaní disciplinárnych opatrení rozhodný obsah spisu a nie skutočnosti, o ktorých by sa mohlo javiť, že v ňom absentujú. Zároveň si disciplinárny senát dokázal vo všeobecnej rovine predstaviť aj iné situácie alebo prípady, v rámci ktorých by sa objavili (ďalšie) také prirážajúce okolnosti, ktorých výskyt by si mohol vyžadovať prísnejší trest, ako ten, ktorý disciplinárny senát v prejednávanej veci týmto rozhodnutím uložil. Disciplinárny senát sa teda pri ukladaní trestu pohyboval strednej škále svojich možnosti daných ustanovením § 117 ods. 3 zákona č. 385/2000 Z.z.

53. Na základe týchto skutočností najvyšší správny súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia. O náhrade trov disciplinárneho konania rozhodol najvyšší správny súd tak, že disciplinárne obvineného (ktorého uznal za vinného), uložil podľa § 38 ods. 2 disciplinárneho súdneho poriadku povinnosť nahradiť štátu trovy disciplinárneho konania paušálnou sumou vo výške stanovenej v § 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 434/2021 Z. z., ktorou sa ustanovuje paušálna suma trov disciplinárneho konania.

54. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3 : 2.

Odlíšné stanovisko sudcu JUDr. Mariána Fečíka

k rozhodnutiu disciplinárneho senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 32D/15/2021 z 8. marca 2023, vo veci disciplinárneho konania proti disciplinárne obvinenému sudcovi JUDr. Z. R.

„Všetko, čo počujeme, je len názor, nie fakt. Všetko, čo vidíme, je len perspektíva, nie pravda.“ S istou dávkou fantázie možno tvrdiť, že premietnutím citovaného výroku Marka Aurelia do normatívnej roviny je aj odlišné stanovisko sudcu. Hoci si vysoko vážim názor väčšiny disciplinárneho senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, pokúsim sa vo svojom odlišnom stanovisku predostrieť iný pohľad na to, či mal byť sudca JUDr. Z. R. uznaný vinným. Domnievam sa, že niektoré veci mali byť posúdené inak a niektoré nezazneli, hoci zaznieť mali. V súlade s § 35 ods. 3 zákona č. 432/2021 Z.z. o disciplinárnom poriadku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (disciplinárny súdny poriadok) preto využívam právo pripojiť k rozhodnutiu disciplinárneho senátu toto odlišné stanovisko:

I.

K účelu disciplinárneho konania

1. Účelom disciplinárneho konania je posudzovanie a rozhodovanie o disciplinárnej zodpovednosti sudcu (§ 2 ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku). Právna úprava vyvodzovania disciplinárnej zodpovednosti voči sudcom nie je v slovenskom právnom poriadku subsumovaná do jedného právneho predpisu. Hmotnoprávne ustanovenia týkajúce sa predovšetkým disciplinárnej zodpovednosti a disciplinárnych opatrení sú upravené v zákone o sudcoch, pričom primerane sa použije aj prvá časť Trestného zákona, ak zákon o sudcoch neustanovuje inak alebo ak z povahy veci nevyplýva niečo iné (§ 150 ods. 2 zákona o sudcoch). Procesná úprava disciplinárneho konania je (rámcovo) daná disciplinárnym súdnym poriadkom, ku ktorému sa subsidiárne v určených veciach aplikuje Trestný poriadok (§ 4 disciplinárneho súdneho poriadku). Účelom uvedenej subsidiarity je predovšetkým

zabezpečenie čo najväčšieho rozsahu procesných práv disciplinárne obvineného v disciplinárnom konaní. Nakoniec subsidiarita použitia Trestného poriadku sa vzťahuje aj na základné zásady trestného konania vrátane zásady in dubio pro reo. Nemožno však opomenúť, že disciplinárne konanie upravené disciplinárnym súdnym poriadkom má aj vzhľadom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva primárne pracovnoprávny charakter.

2. Keďže slovenská úprava disciplinárneho konania bola podľa obsahu aj dôvodovej správy k disciplinárnemu súdnemu poriadku nesporne inšpirovaná českým zákonom č. 7/2002 Sb. o řízení ve věcech soudců, státních zástupců a soudních exekutorů, možno poukazovať i na závery vyplývajúce z rozsiahlej judikatúry českého disciplinárneho súdnictva, reprezentovaného Najvyšším správnym súdom Českej republiky (ďalej len „NSS ČR“).

3. Disciplinárne konanie je potrebné vnímať cez prizmu proporcionality a subsidiarity, tak aby sa ním vyvodzovala disciplinárna zodpovednosť za závažné pochybenia sudcov a takýto postup mal s ohľadom na svoje difamačné účinky povahu ultima ratio (porovnaj rozhodnutie NSS ČR č.k. 16 Kss 8/2013-45 z 3. októbra 2013).

4. Disciplinárne konanie nepredstavuje nejaký osobitný opravný prostriedok, prostredníctvom ktorého by sa malo zvrátiť rozhodovanie v nejakej veci rozhodovanej súdmi. Nejedná sa teda o žiaden inštančný prostriedok, ktorým by sa malo dosiahnuť odstránenie prípadnej nezákonnosti, týkajúcej sa postupu alebo rozhodovania disciplinárne obvineného sudcu. Odstraňovať nezákonné postupy a rozhodovanie súdov patrí totiž vo všeobecnosti súdom rozhodujúcim v inštančnom postupe, prípadne Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a nie disciplinárnemu súdnictvu.

II.

Zodpovednosť sudcu za nezákonné rozhodovanie

5. Vyvodzovanie disciplinárnej zodpovednosti u sudcov za ich rozhodovanie, a teda aj právny názor má svoj základ v čl. 148 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý takýto postih pripúšťa. Vzhľadom na súčasne ústavne deklarovanú nezávislosť sudcov pri rozhodovaní (čl. 144 ods. 1 ústavy) však musí mať vyvodzovanie disciplinárnej zodpovednosti reštriktívny charakter, aby ústavná garancia nezávislosti rozhodovania sudcov bola rešpektovaná. V takýchto intenciách je potrebné pristupovať aj k hmotnoprávnej úprave disciplinárnej zodpovednosti sudcu, obsiahnutej v zákone č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 385/2000 Z.z.“), ktorá výslovne zodpovednosť sudcu za nezákonnosť rozhodovania neupravuje, ale len všeobecne v § 116 ods. 1 písm. a) ustanovuje, že disciplinárnym previnením je „zavinené nesplnenie alebo porušenie povinností sudcu“, pričom všeobecné vymedzenie povinností sudcu, spojených s jeho rozhodovaním je vymedzené v katalógu povinností uvedených v § 30 daného zákona.

6. Pri striktnom jazykovom výklade by sa mohlo javiť, že disciplinárnym previnením je akékoľvek i marginálne pochybenie pri rozhodovacej činnosti. Takéto pojmá by však deformovalo ústavnú garanciu nezávislosti rozhodovania sudcov a súčasne popieralo aj intelektuálny rozmer sudcovskej činnosti. Aplikácia a výklad práva sú totiž zložitým procesom, výsledkom ktorého je právny názor sudcu. Tento sa pritom nemusí zhodovať s právnym názorom nadriadeného súdu, čo môže byť zapríčinené iným pohľadom na vec, pretože rôznorodosť názorov je pre justičné prostredie signifikantná. Zároveň platí, že človek je tvor omylný a každý systém založený na ľudskej činnosti musí s takouto eventualitou počítat.

7. Práve inšpirujúc sa českou judikatúrou aj Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. 32D/13/2021 zo 7. novembra 2022 dospel k záveru, že rozhodovanie sudcu môže byť disciplinárnym previnením, ak (i) porušuje jednoznačné znenie aplikovanej právnej normy, alebo (ii) bez relevantného a judikatúrou akceptovaného dôvodu nerešpektuje kasačný názor vyššieho súdu, resp. (iii) bolo vydané v rozpore s existujúcou jednotnou ustálenou rozhodovacou činnosťou najvyšších súdnych autorít bez toho, aby odlišný právny názor bol podporený racionálnou argumentáciou (viď aj rozhodnutie sp. zn. 32D/18/2021 zo 16. novembra 2022).

8. Inými slovami existujú v podstate tri kategórie rozhodovania sudcu, (i) zákonné, (ii) nezákonné, (iii) nezákonný exces zakladajúci disciplinárnu zodpovednosť sudcu. Laicky povedané disciplinárna

zodpovednosť by mala byť spojená až s takým porušením zákona, ktoré by bolo „do neba volajúce“ (viď aj rozhodnutie NSS ČR č.k. 11Kss 5/2021-87 zo 17. januára 2022).

III.

Posúdenie nezákonnosti rozhodovania sudcu ako predbežná otázka

9. Predpokladom konštatovania disciplinárneho senátu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „disciplinárny senát“ alebo „disciplinárny súd“), že určitým postupom alebo rozhodnutím sudcu bolo spáchané disciplinárne previnenie, je protiprávnosť, resp. nezákonnosť daného postupu alebo rozhodnutia. Táto by mala vyplývať predovšetkým z rozhodnutí súdov vydaných v inštančnom postupe, resp. z rozhodnutia ústavného súdu.

10. Len výnimočne, ak by vydanie rozhodnutia v inštančnom postupe, resp. zo strany ústavného súdu absentovalo, najmä z dôvodu, že z procesného pohľadu by jeho vydanie neprichádzalo do úvahy alebo skutočnosť zakladajúca nezákonnosť rozhodovania vyšla najavo až neskôr, bol by oprávnený nezákonnosť rozhodovania súvisiaceho s vyvodzovaním disciplinárnej zodpovednosti sudcu posudzovať samotný disciplinárny súd.

11. Pritom platí, že nie každý v inštančnom postupe alebo ústavnom prieskume skonštatovaný nezákonný exces, prípadne i svojvôľa, musí byť automaticky spojený s disciplinárnym previnením sudcu. Nemožno totiž opomíňať, že súdu rozhodujúcemu v inštančnom konaní, resp. ústavnému súdu patrí „len“ oprávnenie posudzovať (ne)zákonnosť preskúmaného rozhodnutia, pričom jediným oprávneným na rozhodovanie o disciplinárnej zodpovednosti sudcu je disciplinárny súd.

12. Predchádzajúce konštatovanie má však aj svoj zrkadlový odraz. Ak totiž v uskutočnenom inštančnom postupe alebo ústavnom prieskume nebola zistená nezákonnosť, môže ju skonštatovať disciplinárny súd len vtedy, ak by táto nezákonnosť bola založená na takej skutočnosti, ktorá vyšla najavo až po inštančnom rozhodovaní, resp. ústavnom prieskume a súčasne by bola pre posúdenie veci rozhodná. Ak sa však nejedná o takýto prípad, je disciplinárny súd viazaný záverom vyplývajúcim z inštančného súdneho rozhodnutia alebo rozhodnutia ústavného súdu o tom, že zákon nebol porušený.

13. Viazanosť inými súdnymi rozhodnutiami sa pritom nevzťahuje len na súdne rozhodnutia, vydané vo formalizovanom inštančnom postupe, ale na všetky súdne rozhodnutia, predmetom ktorých je rozhodnutie o takej otázke, ktorá má vo vzťahu k rozhodnutiu o vine povahu otázky predbežnej.

14. Viazanosť predbežnou otázkou má svoju explicitnú podobu v § 32 ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku, podľa ktorého „disciplinárny senát samostatne posudzuje predbežné otázky, ktoré sa v konaní vyskytnú; ak o takej otázke bolo právoplatne rozhodnuté Ústavným súdom Slovenskej republiky, súdom, iným orgánom verejnej moci Slovenskej republiky alebo Súdnym dvorom Európskej únie, je disciplinárny senát týmto rozhodnutím viazaný, ak nejde o posúdenie viny disciplinárne obvineného.“

15. Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že aj keď jedine disciplinárny súd je oprávnený rozhodnúť o vine a nevine disciplinárne obvineného sudcu, pri otázke, či rozhodovanie sudcu bolo zákonné alebo nezákonné, je viazaný názorom inštančne nadriadeného alebo ústavného súdu, pričom takáto viazanosť sa samozrejme nemôže vzťahovať len na výrok, ale aj na s ním súvisiace odôvodnenie, a to vrátane tých skutočností, ktoré sa prípadne neodôvodňujú, ale predpokladajú ako podmienka vecného rozhodovania (napr. existencia podmienok konania alebo rozhodovanie zákonného alebo nezaujatého sudcu).

16. Uvedené závery sa už premietli aj do rozhodovania Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky vrátane disciplinárneho senátu 32D rozhodujúceho v tejto veci. Rozhodnutím sp. zn. 32D/13/2021 zo 7. novembra 2022 disciplinárny senát oslobodil spod disciplinárneho návrhu disciplinárne obvinené sudkyne, a to napriek tomu, že ústavný súd nálezom sp. zn. II. ÚS 262/2019-57 z 28. apríla 2020 zrušil nimi vydané rozhodnutie o prerušení civilného sporového konania a pomerne tvrdo skonštatoval, že išlo o „o výklad práva natoľko svojvoľný, že v ňom možno badať prvky zneužitia moci....“ Disciplinárny senát k tomu uviedol, že výklad práva v danom prípade bol „jednou z jeho viacerých možných interpretácií“ a „nejde o prípad, keď by súd „do neba volajúcim spôsobom“ porušil zákon“. Naopak rozhodnutím sp. zn. 32D/18/2021 zo 16. novembra 2022 disciplinárny senát uznal vinným sudcu

zo spáchania disciplinárneho previnenia spočívajúceho v predĺžení väzby u obvinených, ktorým lehota väzby skončila skôr, než sudca rozhodol o jej predĺžení. A hoci sa disciplinárne obvinený sudca bránil v danom prípade iným právnym názorom, disciplinárny senát tento vyhodnotil ako neakceptovateľný exces s poukazom na inštančné uznesenie Krajského súdu v Trnave sp.zn. 5Tos/18/2021 z 23. februára 2021.

IV.

K nezákonnosti rozhodovania disciplinárne obvineného sudcu

17. Skutok, pre ktorý požadovali disciplinárni navrhovatelia vyvodiť proti disciplinárne obvinenému sudcovi disciplinárnu zodpovednosť, spočíval (po upresnení na ústnom pojednávaní) v tom, že disciplinárne obvinený ako sudca pre prípravné konanie pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na vzatie obvinených Ing. S. E. a Ing. H. C. do väzby (ďalej aj „daná trestná vec“) porušil povinnosť oznámiť svoju zaujatosť podľa § 32 ods. 1 v spojení s § 31 ods. 1 Trestného poriadku. K takto formulovanému skutku je nutné uviesť, že neoznámenie zaujatosti zo strany sudcu je súčasťou jeho rozhodovacej činnosti a je spojené s jeho právnym názorom na to, či je alebo nie je subjektívne alebo objektívne zaujatý.

18. Je potrebné zdôrazniť, že nezákonnosť rozhodovania disciplinárne obvineného sudcu v danej trestnej veci vo vzťahu k jeho zaujatosti nebola vyslovená v inštančnom postupe Najvyšším súdom Slovenskej republiky, resp. v rámci ústavného prieskumu a dokonca ani nebola namietaná prokurátorom.

19. Práve naopak, je nutné upriamiť pozornosť na tri rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vydané v trestnom konaní týkajúcom sa danej trestnej veci, v rámci ktorých otázka zaujatosti alebo nezaujatosti disciplinárne obvineného bola priamo zohľadňovaná.

20. Prvým rozhodnutím je uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3Tost/30/2020 z 9. júla 2020, ktorým bolo zrušené uznesenie Š. R. K. N. S., S. C. C., sp.zn. 4Tp/14/2020 z 5. júla 2020 v časti nevyhovenia návrhu prokurátora na vzatie obvineného Ing. H. C. Ö. do väzby a ktorým bol daný obvinený vzatý do väzby. Sťažnostným súdom nebolo v tomto rozhodnutí (hoci nad rámec dôvodov sťažnosti prokurátora) disciplinárne obvinenému sudcovi vytknuté, že v danej trestnej veci nemal byť kvôli vlastnej zaujatosti zákonným sudcom. Pri rozhodovaní o sťažnosti pritom sťažnostný súd preskúmava v rámci revízneho princípu napadnutý výrok uznesenia zo všetkých hľadísk, bez ohľadu na to, či tieto hľadiská sú alebo nie sú v sťažnosti uvedené, a tiež správnosť postupu v konaní, ktoré napadnutému výroku predchádzalo, a to z hľadiska všetkých chýb, ktoré by mohli spôsobiť nesprávnosť napadnutého výroku uznesenia. Takýto záver vyplýva nielen z judikatúry (napr. R 59/2002, uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tost 40/2015 z 21. decembra 2015) ale i fundamentálnej odbornej spisby.

21. Druhým rozhodnutím je uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Ndt/24/2020 zo 6. októbra 2020, ktorým bol disciplinárne obvinený sudca vylúčený z vykonávania úkonov v danej trestnej veci. Najvyšší súd Slovenskej republiky tak rozhodol na podklade oznámenia disciplinárne obvineného sudcu z 29. septembra 2020, v ktorom tento poukázal na svoj možný pomer k veci, keďže bol „vypočutý vyšetrovateľom NAKA ako svedok k okolnostiam týkajúcim sa čerpania nenávratného finančného príspevku od Poľnohospodárskej platobnej agentúry obchodnou spoločnosťou jeho dcéry JUDr. H. R.“ Svoje rozhodnutie Najvyšší súd Slovenskej republiky odôvodnil tým, že „orgán, ktorý bol svedkom trestného činu, nemôže byť v trestnom stíhaní vedenom o tomto čine činný ako vyhľadávaci orgán, prípadne ako vyšetrovateľ (policajt) per analogiam ani sudca, pretože pre jeho pomer k veci je možné mať pochybnosť o jeho nezaujatosti (R 62/1980). Za danej situácie je nevyhnutné konštatovať, že reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, pokiaľ ide o skutočnosť, že sudca pre prípravné konanie JUDr. Z. R. vypovedal v kauze „Dobytkár“ v procesnom postavení svedka. Aj pri zohľadnení teórie zdania je dôvodný záver vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci sudcu Z. R. v tomto prípade, keď je celkom zjavné, že pre jeho vzťah k veci nebude môcť rozhodovať bez akejkoľvek pochybnosti „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.“ Z uvedeného je zrejmé, že dôvodom vylúčenia disciplinárne obvineného sudcu bola (len) skutočnosť, že bol vypočutý ako svedok. Pri rozhodovaní o vylúčení sudcu na základe jeho oznámenia o (možnej) zaujatosti (najmä objektívnej), nie je pritom súd rozhodujúci o vylúčení sudcu viazaný dôvodmi uvedenými (len) v oznámení a môže zohľadniť aj ďalšie skutočnosti vyplývajúce zo súdneho spisu.

22. Tretím zásadným rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydaným v danej trestnej veci je uznesenie sp. zn. 1Tost/34/2020 z 30. decembra 2020, ktorým bola zamietnutá sťažnosť obvineného

Ing. S. E. proti uzneseniu Š. R. K. N. S. sp. zn. 4Tp/14/2020 z 10. decembra 2020, ktorým bola zamietnutá žiadosť tohto obvineného o prepustenie z väzby na slobodu. Jedným z dôvodov podania sťažnosti bolo slovami najvyššieho súdu aj „nezákonné vzatie do väzby z dôvodu, že o jeho vzatí do väzby rozhodoval nezákonný sudca pre prípravné konanie (JUDr. Z. R.), u ktorého boli jednoznačne dané objektívne pochybnosti o jeho nezaujatosti.“ Najvyšší súd Slovenskej republiky v tomto smere svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že uviedol „čo sa týka prvej námietky najvyšší súd dospel k totožnému záveru ako sudca pre prípravné konanie. Dôvody pre vylúčenie sudcu JUDr. Z. R. vznikli až následne (ex post) tým, že bol vo veci vypočutý ako svedok a síce 21. júla 2020 (obvinený bol vzatý do väzby 5. júla 2020).“ Najvyšší súd Slovenskej republiky pritom nerozlišoval v danom prípade medzi subjektívnou a objektívnou zaujatosťou, ale predmetný záver prezentoval vo vzťahu k akejkolvek zaujatosti.

23. Zo znenia § 31 a § 32 Trestného poriadku vyplýva, že sudca má počas celého priebehu trestného konania skúmať, či nie sú dané dôvody na jeho vylúčenie. Ak sa sudca domnieva, že takéto dôvody neexistujú, osobitne o tom nerozhoduje, ale pokračuje v konaní a vo veci rozhodne. Vzhľadom na tento procesný režim preto vyššie uvedené rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je potrebné považovať za také, ktoré priamo posudzovali otázku zaujatosti disciplinárne obvineného sudcu, a teda aj zákonnosť jeho rozhodovania.

24. Z citovaných odôvodnení rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je pritom zrejmé, že tri rozdielne senáty najvyššieho súdu neidentifikovali v postupe disciplinárne obvineného sudcu, spočívajúcom v nepodaní oznámenia o zaujatosti žiadny nezákonný postup, na ktorý bolo potrebné reagovať.

25. Senáty Najvyššieho súdu Slovenskej republiky mali pritom k dispozícii celý súdny spis, vrátane svedeckej výpovede Ing. Z. E., PhD. z 5. mája 2020 a predmetom posudzovania posledných dvoch rozhodnutí výslovne bola (aj) zaujatosť disciplinárne obvineného sudcu v danej trestnej veci.

26. Pokiaľ by pritom neoznámene vlastnej zaujatosti zo strany disciplinárne obvineného sudcu bolo „do neba volajúcim“, ťažko by sa dalo akceptovať, že by zostalo zo strany Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nepovšimnuté.

V.

Vymedzenie sa voči väčšinovému názoru disciplinárneho senátu

27. Disciplinárny senát v disentanom rozhodnutí poskytol široký exkurz do problematiky zaujatosti sudcu s akcentom na tzv. teóriu zdania, a na tomto posúdení dospel k záveru o vine disciplinárne obvineného sudcu z dôvodu neoznámene jeho zaujatosti pred rozhodovaním o väzbe. S takýmto záverom si dovoľujem nesúhlasiť a z nižšie uvedených dôvodov namietam správnosť záverov disciplinárneho senátu, obsiahnutých predovšetkým v ťažiskovej časti odôvodnenia v jeho bode 50.

28. Hoci sa tomu disciplinárny senát pri svojom rozhodovaní striktne vyhol, záver o porušení povinnosti, spočívajúcej v neoznámene zaujatosti súčasne znamená skonštatovanie zaujatosti disciplinárne obvineného sudcu. Povinnosť sudcu oznámiť svoju zaujatosť nemožno pri vyvodzovaní disciplinárnej zodpovednosti oddeliť od existencie takejto zaujatosti. Bez existencie zaujatosti totiž nie je daná ani povinnosť ju oznamovať. Vyvodzovaniu disciplinárnej zodpovednosti za neoznámene zaujatosti v prípade, ak z následného súdneho rozhodnutia vyplýva záver o absencii takejto zaujatosti, totiž nutne chýba materiálny rozmer.

29. Primárne sa nestotožňujem s tým, že disciplinárny senát otázku dôvodov zaujatosti posudzoval z pohľadu patriaceho inštančne nadriadenému súdu, t. j. ako keby konal a rozhodoval v trestnom konaní. Nakoniec aj disciplinárnym senátom analyzovaná judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva sa v zásade týkala rozhodovania vo veci samej a nie v rámci disciplinárneho konania. Disciplinárny senát pritom odignoroval, že v trestnom konaní už bolo o danej predbežnej otázke rozhodnuté, a to rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvedenými v bodoch 20 až 22 odlišného stanoviska.

30. V zmysle § 32 ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku len Najvyššiemu správne súdu Slovenskej republiky ako disciplinárnemu súdu prináleží rozhodnúť o vine disciplinárne obvineného

sudcu. Predbežnou otázkou k rozhodnutiu o vine je však posúdenie, či disciplinárne obvinený sudca náležite vyhodnotil svoju zaujatosť a následne zákonne rozhodoval. Keďže posúdenie tejto predbežnej otázky jednoznačne vyplývalo z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, bol disciplinárny senát týmto posúdením v zmysle § 32 ods. 1 disciplinárneho súdneho poriadku viazaný.

31. Disciplinárny senát sa podľa môjho názoru nesprávne vysporiadal s vyhodnotením predbežnej otázky, ktorú predstavovali rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Podstatou inštitútu predbežnej otázky je zohľadnenie toho, že určitá relevantná otázka je zároveň posudzovaná práve vo viacerých (logicky) odlišných konaniach. Účelom zavedenia viazanosti predbežnou otázkou je zamedzenie stavu právnej neistoty, keď by sa určitá otázka relevantná pre rozhodnutie vo veci, rozdielne posudzovala vo viacerých konaniach. Dôkazom, že rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bola v ich súhrne posudzovaná predbežná otázka vo vzťahu k disciplinárnemu konaniu, je stav vzniknutý v dôsledku rozhodnutia disciplinárneho senátu. Na jednej strane je tu totiž uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1Tost/34/2020 z 30. decembra 2020, v zmysle ktorého dôvod zaujatosti u disciplinárne obvineného sudcu vznikol až v dôsledku jeho svedeckej výpovede a súčasne záver disciplinárneho senátu o tom, že dôvod zaujatosti u disciplinárne obvineného sudcu nastúpil už pred tým.

32. Vo vzťahu k inštitútu predbežnej otázky nikdy nemožno formalisticky odtrhnúť obsah výroku rozhodnutia od jeho zdôvodnenia obsiahnutého v odôvodnení rozhodnutia. Vzhľadom na stručnú formuláciu väčšiny výrokov majúcih najmä pri rozhodovaní súdov v inštančnom postupe charakter zamietnutia opravného prostriedku alebo zrušenia ním napadnutého rozhodnutia, by totiž viazanosť rozhodnutím o predbežnej otázke stratila zmysel. Nakoniec aj podľa už citovaného rozhodnutia NSS ČR č.k. 11 Kss 1/2015-85 z 25. júna 2015 sa viazanosť právnym názorom inštančného súdu „nemôže týkať jen samotného výroku usnesení Nejvyššího soudu (zamítnutí stížnosti pro porušení zákona), ale též nosných důvodů, o které se tento výrok opírá.“

33. V tejto súvislosti možno opätovne poukázať na rozhodnutie NSS ČR č.k. 11 Kss 1/2015-85 z 25. júna 2015, podľa ktorého „význam tohoto rozhodnutí (usnesení ze dne 18. 2. 2015, č.j. 3 Tz 58/2014 - 37) pro nyní projednávanou kárnou věc přitom není jen v tom, že se ke sporné otázce autoritativně vyjádřila nejvyšší soudní instance v oblasti trestního řízení (která je k tomu - na rozdíl od kárného senátu - plně kompetentní), ale také v míře závaznosti tohoto rozhodnutí pro kárné řízení. Na rozdíl od kárného navrhovatele má kárný senát za to, že zmiňované usnesení Nejvyššího soudu představuje rozhodnutí o předběžné otázce ve smyslu ustanovení § 9 odst. 1 trestního řádu (za použití § 25 zákona č. 7/2002 Sb.), kterým je kárný senát při svém rozhodování vázán (pochopitelně, mimo samotnou otázku viny za spáchání kárného provinění).“

34. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 1Tost/34/2020 z 30. decembra 2020 výslovne riešil otázku, kedy vznikla zaujatosť disciplinárne obvineného sudcu. Obvinený Ing. S. E. totiž namietal, že disciplinárne obvinený sudca bol zaujatý už v čase rozhodovania o jeho vzatí do väzby, t. j. v čase vydania uznesenia sp.zn. 4Tp/14/2020 z 5. júla 2020. Skutočnosť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v tomto prípade nerozhodoval o námietke zaujatosti alebo o oznámení sudcu o jeho zaujatosti, je vo vzťahu k posúdeniu, že ide o riešenie predbežnej otázky, právne irelevantná. Najvyšší súd Slovenskej republiky a následne aj disciplinárny senát totiž zhodne riešili otázku, či u disciplinárne obvineného sudcu bol daný dôvod jeho zaujatosti pred jeho svedeckou výpoveďou, na podklade ktorej bol vylúčený z vykonávania úkonov uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 4Ndt/24/2020 zo 6. októbra 2020. V tejto súvislosti nemôže obstať ani argumentácia disciplinárneho senátu rozdielom (podľa disciplinárneho senátu autonómnosťou) medzi povinnosťou sudcu oznámiť vlastnú zaujatosť a následným rozhodovaním o vylúčení sudcu. I keď ide o dva odlišné procesné momenty, tieto na seba nadväzujú a v disciplinárnej rovine tvoria neoddeliteľný celok. Za neoznámenie zaujatosti nemožno totiž disciplinárne trestať toho sudcu, u ktorého bolo následnými súdnymi rozhodnutiami skonštatované, že v danom momente dôvod jeho zaujatosti nebol daný.

35. Disciplinárny senát nemôže svojím rozhodovaním nahrádzať rozhodovanie súdov vo veci samej, resp. v inštančnom postupe. Justičný systém je postavený na hierarchii inštitucionálnej a procesnej. Má podobu pyramídy, ktorej vrchol má posledné slovo. Súdny systém inštančným postupom hľadá „inštitucionálnu pravdu“ (porovnaj rozhodnutie NSS ČR č.k. 16 Kss 6/2020-130 z 26. mája 2021). V trestnom konaní je na vrchole inštančnej pyramídy Najvyšší súd Slovenskej republiky so senátmi

trestnoprávneho kolégia. Pokiaľ je Najvyšší správny súd Slovenskej republiky reprezentovaný svojimi disciplinárnymi senátmi „suverénom“ v oblasti disciplinárneho súdnictva, musí rešpektovať rovnakú suverenitu partnerského Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v trestnoprávnej oblasti. Rozhodnutiami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo v súhrne skonštatované, že disciplinárne obvinený sudca bol v danej trestnej veci zaujatý až na podklade svojej svedeckej výpovede. Záver disciplinárneho senátu o tom, že dôvod zaujatosti nastal skôr, je záverom „akademickým“ popierajúcim „inštitucionálnu pravdu“ Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

36. „Akademickému“ vnímaniu problematiky zaujatosti disciplinárne obvineného sudcu zo strany disciplinárneho senátu nakoniec zodpovedá aj to, že zaujatosť sudcu v predmetnej veci nenamietali ani vo veci konajúci prokurátori Úradu špeciálnej prokuratúry, hoci im bola výpoveď Ing. Z. E., PhD. z 5. mája 2020 známa.

VI.

K právnym následkom rozhodnutia disciplinárneho senátu

37. Osobitne je potrebné sa vyjadriť aj k právnym následkom rozhodnutia disciplinárneho senátu s akcentom na právnu istotu. Tieto možno vidieť v rovine všeobecnej i konkrétnej.

38. Zovšeobecňujúc závery disciplinárneho senátu v dôsledku disentanovaného rozhodnutia visí nad každým sudcom Damoklov meč disciplinárneho potrestania za právny názor, ktorý bol síce v inštančnom postupe vyhodnotený ako správny, avšak opačný záver v tomto smere vyjadril disciplinárny navrhovateľ a následne i disciplinárny súd. Takéto extenzívne vnímanie disciplinárneho konania neguje jeho povahu ultima ratio a vo svojich dôsledkoch zasahuje do ústavne garantovanej nezávislosti rozhodovania sudcu.

39. V rámci konkrétnej roviny je potrebné poukázať na právnu (ne)jistotu u Ing. S. E.. Ten namietal, že disciplinárne obvinený sudca bol zaujatý už v čase rozhodovania o jeho vzatí do väzby pri vydaní uznesenia sp.zn. 4Tp/14/2020 z 5. júla 2020. Zatiaľ čo Najvyšší súd Slovenskej republiky si v uznesení sp. zn. 1Tost/34/2020 z 30. decembra 2020 takýto záver neosvojil a v odôvodnení skonštatoval, že dôvody vylúčenia u disciplinárne obvineného sudcu vznikli až v dôsledku jeho vypočutia v procesnom postavení svedka, disciplinárny senát pri svojom rozhodovaní dospel k opačnému záveru zhodnému s námietkou Ing. S. E.. Pokiaľ by však bolo (v súlade s právnym názorom disciplinárneho senátu) o vzatí do väzby Ing. Petra Kubu rozhodnuté zaujatým sudcom, bol by výkon jeho väzby od začiatku nezákonný.

VII.

Dôvody pre oslobodenie disciplinárne obvineného sudcu

40. Na podklade vyššie uvedeného sa domnievam, že disciplinárne obvinený sudca mal byť disciplinárnym senátom spod disciplinárneho návrhu oslobodený, a to z nasledovných dôvodov:

41. Predovšetkým s odkazom na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (body 20 až 22 odlišného stanoviska) nebolo preukázané, že by disciplinárne obvinený sudca porušil povinnosť oznámiť svoju zaujatosť, keďže táto mu vznikla až v dôsledku jeho svedeckej výpovede. Nebolo teda preukázané, že by disciplinárne obvinený sudca porušil svoje povinnosti vyplývajúce z § 30 zákona č. 385/2000 Z.z.

42. Akékoľvek iné vyhodnotenie záverov vyplývajúcich z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (body 21 až 23 odlišného stanoviska), resp. snaha disciplinárneho senátu posúdiť zákonnosť postupu disciplinárne obvineného sudcu autonómne by aj tak (i) s ohľadom na zásadu in dubio pro reo, mala byť vyhodnotená v prospech disciplinárneho obvineného sudcu a (ii) súčasne by mala vylučovať zákonom požadovanú formu zavinenia u disciplinárne obvineného sudcu.

43. Disciplinárny senát sa posudzovaniu veci z pohľadu zásady in dubio pro reo nevenoval. Iný názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a disciplinárneho senátu na otázku zaujatosti disciplinárne obvineného sudcu však mal jednoznačne viesť k tomu, aby sa disciplinárny senát s uplatnením tejto zásady náležite vysporiadal. V tomto kontexte aj s prihliadnutím na závery vyplývajúce z rozhodnutia Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 32D/13/2021 zo 7. novembra 2022 možno uviesť, že postup disciplinárne obvineného sudcu spočívajúci v neoznámení vlastnej možnej zaujatosti bol jednak procesne možný a tiež nepredstavoval žiadny „do neba volajúci“ exces, ktorý by našiel

negatívnu odozvu v rozhodovaní Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, resp. Ústavného súdu Slovenskej republiky (viď uznesenie č.k. II. ÚS 476/2020-14 z 22. októbra 2020).

44. Vo vzťahu k zavineniu je potrebné poukázať na § 115a zákona č. 385/2000 Z.z., z ktorého vyplýva, že pre vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti sa u sudcu vyžaduje buď úmyselné zavinenie alebo zavinenie z vedomej nedbanlivosti. S odkazom na predmetné rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je pritom otázka zavinenia disciplinárne obvineného sudcu otázkou zásadnou pre vyvodenie jeho disciplinárnej zodpovednosti. Rozdiel pri pohľade na vznik dôvodov zaujatosti medzi Najvyšším súdom Slovenskej republiky a disciplinárnym senátom podľa môjho názoru vylučuje existenciu zavinenia u disciplinárne obvineného sudcu, resp. aj pri rigidnom prístupe by nemohla forma zavinenia u disciplinárne obvineného sudcu prekročiť hranice nevedomej nedbanlivosti, ktorá však na vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti nepostačuje.

45. V nadväznosti na námietky disciplinárne obvineného sudcu v kontexte s rozhodnutím Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 32D/13/2021 zo 7. novembra 2022 možno danú vec podrobiť aj tzv. testu celebritou, v rámci ktorého by si mal disciplinárny senát položiť „otázku, či by bola daná disciplinárna vec či už u bežného recipienta alebo odbornej verejnosti rovnako vnímaná, aj keby ho prezentovala uznávaná autorita napríklad v súvislosti s ničím nezaujímavou vecou.“ V tejto súvislosti možno poukázať na záver NSS ČR obsiahnutý v rozhodnutí č.k. 11 Kss 5/2021-81 zo 17. januára 2022, ktorým bola disciplinárne obvinená sudkyňa oslobodená spod disciplinárneho návrhu podaného ministerkou spravodlivosti na podnet poslanca parlamentu, odkazujúceho na medializované informácie, pričom súd záverom uviedol, že „Ize se ve shodě s kárně obviněnou domnívat, že nebýt zvýšeného mediálního zájmu o osobu odsouzeného, nikoho by nenapadlo hnát soudkyni před kárný senát.“

VIII.

Poznámka k postupu disciplinárneho navrhovateľa predsedu Špecializovaného trestného súdu

46. Disciplinárny navrhovateľ - predseda Špecializovaného trestného súdu (ďalej len „predseda ŠTS“) doložil ako prílohu k disciplinárnemu návrhu okrem iného aj úradný záznam Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odbor Bratislava, 3. operatívne oddelenie č. PPZ-NKA-OBA7-2019/053666-015 z 26.11.2019 (ďalej len „úradný záznam“). Hoci na námietku disciplinárne obvineného sudcu súhlasil predseda ŠTS s nevykonaním daného listinného dôkazu, poukázal naň vo svojej záverečnej reči. Vzhľadom k osobitnej povahe úradného záznamu sa disciplinárny senát v danom prípade mohol a mal vyjadriť k spôsobu jeho zaobstarania ako aj jeho obsahu.

47. Zo sprievodného listu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, odbor Bratislava, 3. operatívne oddelenie, č. PPZ-413/NKA-BA3-2019 zo 7. septembra 2020 k danému úradnému záznamu vyplýva, že predseda ŠTS policajný orgán požiadal „o poskytnutie ďalších informácií súvisiacich so skúmaním dokumentovania eventuálnych kontaktov, či už sudcu JUDr. Z. R. alebo jeho dcéry JUDr. H.F. R. s osobou označenou, či už v poskytnutých výpovediach alebo iných listinách ako JUDr A. O..“

48. Predseda súdu ako orgán (štátnej) správy súdu však nie je súdom v procesnom ponímaní, tak ako vníma súd napr. Trestný poriadok alebo iné procesné kódexy. Súčinnosť orgánov činných v trestnom konaní sa preto vzťahuje len na súd vo veci konajúci a rozhodujúci a nie predsedu súdu, ktorý pri plnení zákonom vymedzených činností (§ 42 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov) nerozhoduje ako sudca.

49. Predseda súdu nie je tiež v žiadnom prípade „vyšetrovacím orgánom“ sui generis. Takéto postavenie mu nevyplýva ani z § 42 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v zmysle ktorého je povinný „dohliadať na dodržiavanie povinností ustanovených sudcom týmto zákonom a osobitnými zákonmi a v prípade dôvodného podozrenia z ich porušovania je povinný vykonať opatrenia nevyhnutné na zistenie skutkového stavu.“

50. Domnievam sa preto, že vyžiadanie si predmetných informácií od policajného orgánu bolo zo strany predsedu ŠTS vo vzťahu k jeho oprávneniam konaním ultra vires.

51. Zároveň, ak by sa preukázalo, že si predseda ŠTS vyžadoval informácie od policajného orgánu aj o dcére disciplinárne obvineného sudcu, ktorá nie je vo vzťahu k Špecializovanému trestnému súdu ani k jeho predsedovi v žiadnom služobnom, zamestnaneckom alebo inom obdobnom pomere, jednalo by sa podľa môjho názoru o konanie nielen právne, ale i eticky neudržateľné.

52. Keďže daný úradný záznam nebol formálne vykonaný ako dôkaz, je nadbytočné sa bližšie venovať otázke použiteľnosti (akéhokoľvek) úradného záznamu ako dôkazu. Je ale potrebné poukázať na skutočnosť, že predseda ŠTS vyjadril názor, že ním zabezpečený úradný záznam ako dôkaz mohol byť použitý a následne bez vykonania tohto dôkazu naň procesne atypicky poukázal v záverečnej reči. K tomu je nutné dodať, že informácie o disciplinárne obvinenom, ktoré mienil predseda ŠTS disciplinárnemu senátu prostredníctvom úradného záznamu sprostredkovať, neuvádzali samotní policajti, ktorí úradný záznam spísali, ale nemenovaná spolupracujúca osoba. Použitie tvrdenia neznámej osoby ako dôkazu by však bolo popretím práva na spravodlivý proces v akomkoľvek druhu súdneho konania.

JUDr. Marián Fečík, v.r.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu opravný prostriedok **n i e j e** prípustný.